ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΧΡ. ΚΟΝΤΑΞΑΚΗΣ

ΑΤΤΙΚΗ ΙΡΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ Ὁδὸς Μπουμπουλίνας ἀρ. 34

ΕΤΟΣ Ε'. Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Ὀκτωβρίου 1902. ΑΡΙΘ. 19.

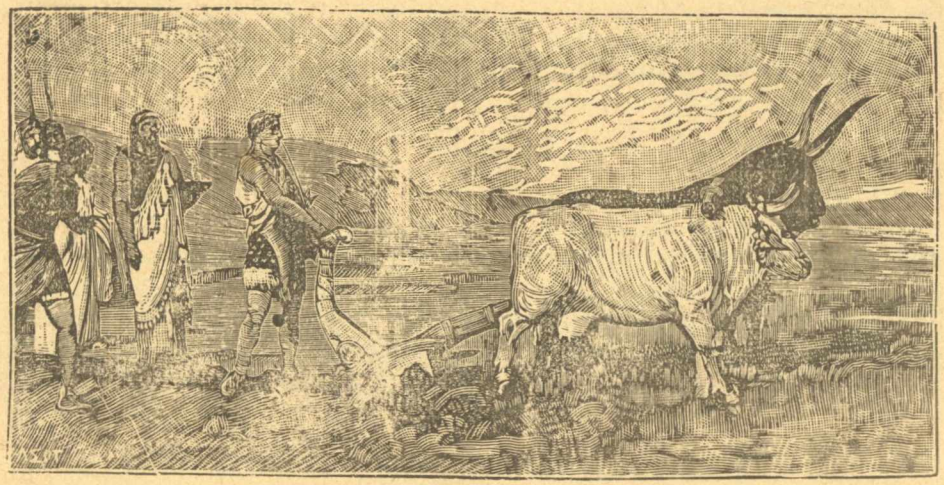

Ὁ Ρωμύλος περιχαράττων τὸν περίβολον τῆς Ρώμης.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ ΦΕΡΔΙΝΑΝΔΟΥ ΛΑΣΣΑΛ

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ

(Συνέχεια προηγουμένου φύλλου)

Ἀμφιβάλλω. ἂν ἡ ἱστορία ἤθελε ποτὲ ἀναγνωρίσει εἰς τὸν Φερδινάνδον Λασσάλ, τὸν ὀργανωτὴν τῆς κοινωνιστικῆς κινήσεως ἐν Γερμανίᾳ, τὸν τίτλον τοῦ ἱστορικοῦ ἀπεσταλμένου ὡς ἀξιοῦσιν οἱ θιασῶται αὐτοῦ, ὡς ἔγραψεν ὁ ὁμόφυλός του Ἑρρῖκος Χάϊνε: καλέσας αὐτὸν ποτὲ τὸν Μεσσίαν τοῦ δεκάτου ἐννάτου αἰῶνος.

Τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι ὁ ἀνὴρ οὗτος ἦτο πεπροικισμένος δι' ἐξόχων πνευματικῶν πλεονεκτημάτων, ἀλλ' ἀτυχῶς αἱ ἠθικαὶ αὐτοῦ ἀρχαὶ πλέον ἢ ἅπαξ ἀπεδείχθησαν ἀσταθεῖς ἐν τῷ ἀγῶνι τοῦ βίου. Ὁ Φερδινάνδος Λασσὰλ μετεχειρίσθη τὴν ἔκτακτον αὐτοῦ ἱκανότητα, τὴν ἰσχυρὰν αὐτοῦ βούλησιν καὶ ἐνέργειαν πρὸς δημιουργίαν νέας πολιτικῆς τάξεως ἐν Γερμανίᾳ, ἐρειδομένης ἐπὶ τῆς ἀπολύτου οἰκονομικῆς ἰσότητος. Καὶ ἀληθῶς κατώρθωσε νὰ ἐξαγάγῃ τι ἐκ τοῦ μηδενός. Ἔχει τοῦτο ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ κῦρος τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας; Ὁ χρόνος θέλει τὸ ἀποδείξει.

Ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει οἱ μεταγενέστεροι δὲν δύνανται ἢ νὰ θαυμάσωσι τὴν ψυχικὴν ἐνέργειαν τοῦ ἀνδρός. τοῦ Ἰουδαίου ἐκείνου, ὅστις κατώρθωσεν ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ, ἐν τῇ μοναρχικῇ καὶ συντηρητικωτάτῃ Γερμανίᾳ, νὰ δημιουργήσῃ τὸ κοινωνιστικὸν κόμμα τῶν ἐργατῶν, νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν μεγάλης κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς δυνάμεως, ἵν' ἀντιτάξῃ κατὰ τῆς καθεστηκυίας τάξεως. Ἀλλ' ἡ ἀξία μεγάλων ἔργων δὲν ἐξετάζεται καὶ δὲν κρίνεται ἐκ τῆς προσκαίρου αὐτῶν ἐπιτυχίας. Μεγάλη ἰδέα, προωρισμένη νὰ κατακτήσῃ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἐν τῇ ἱστορικῇ αὐτοῦ ἐξελίξει, δύναται πρὸς στιγμὴν νὰ ἀποτύχῃ, ἀλλ' ὅτε ἔχει ὑπὲρ ἑαυτῆς τὸν λόγον τοῦ μέλλοντος θᾶττον ἢ βράδιον θέλει προκύψει αὖθις ἐπὶ τοῦ σταδίου τῆς πραγματικότητος μὲ ὅλον τὸν ὁπλισμὸν τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἀληθείας. Ἡ μία γενεὰ τὴν παρεγνώρισε, θέλει τὴν ἀναγνωρίσει ἡ ἄλλη. Πολλάκις ἐν τούτοις ἱστορικόν τι ψεῦδος διεκδικεῖ ἐπί τινα χρόνον ἱστορικὴν ἀλήθειαν καὶ βιωσιμότητα. Δύναται προσκαίρως νὰ εὐδοκιμήσῃ, ἀλλ' ὅτε δὲν φέρει ἐν ἑαυτῷ τὸ σπέρμα τῆς ἀληθείας, δὲν δύναται ἢ νὰ ἐκλίπῃ μεθ' ὅλας τὰς ὑπὲρ αὐτοῦ ἐνεργείας γενναίων τινῶν, ἀλλὰ πεπλανημένων πνευμάτων.

Ὑπὸ τοιαύτην ἔποψιν ἐξεταζόμενος ὁ Φερδινάνδος Λασσάλ, θέλει ἀναγνωρισθῇ βεβαίως ὡς γενναῖος ἱστορικὸς ἥρως πεπλανημένης ἰδέας. Ἀλλ' οὐδέποτε ἡ ἱστορία θέλει παράσχει αὐτῷ τὸν τίτλον τοῦ δευτέρου μεγάλου Ἰουδαίου τοῦ προφήτου τῆς νέας ἱστορικῆς περιόδου, καθὰ ἀξιοῦσιν ἀπὸ τοῦ θανάτου του οἱ ἐξημμένοι κοινωνιστικῶν τινῶν ὁμάδων τῆς συγχρόνου Γερμανίας.

*
* *

Ὁ χρόνος τοῦ κοινωνιστικοῦ κηρύγματος τοῦ Φερδινάνδου Λασσὰλ ἐν Γερμανίᾳ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1862 καὶ λήγει εἰς τὸ 1864, ἔτος τοῦ θανάτου. Κατὰ τὸ βραχὺ τοῦτο χρονικὸν διάστημα κατώρθωσεν οὗτος δι' ἀκαταπαύστου ἐνεργείας νὰ προσηλυτίσῃ τὰ πλεῖστα τῶν βιομηχανικῶν κέντρων τῆς Γερμανίας. Σπανίως πολιτικὴ ἐργασία διεξήχθη μετὰ τοσαύτης δραστηριότητος, ὅσον ἡ ἐργασία τοῦ Λασσὰλ πρὸς διάδοσιν τῶν κοινωνιστικῶν θεωριῶν του. Οὔτ

αἱ καταδιώξεις τῆς ἐξουσίας, οὔτε ἡ κριτικὴ τῶν ἀντιπάλων του ἐμείωσαν τὸ ψυχικὸν αὐτοῦ σθένος. Τοὐναντίον ἀπὸ τῶν καταδιώξεων ἐλάμβανεν ἑκάστοτε νέας δυνάμεις Ἡ ἐργατικὴ τάξις ἐν Γερμανίᾳ προσέβλεπε πρὸς αὐτὸν μετὰ βαθυτάτου θρησκευτικοῦ θαυμασμοῦ. Ὁ Φερδινάνδος Λασσὰλ δὲν ἦτο Πληβεῖός τις ἀπελεύθερος, μὴ δυνάμενος νὰ εὕρῃ ἀπήχησιν ἢ παρὰ τοῖς κατωτάτοις μόνον, τοῖς ὁμοίοις πρὸς αὐτὸν κύκλοις. Εἰ καὶ μὴ ἀριστοκρατικὸς τὴν καταγωγήν, ἐπετηδεύετο τρόπους ἀριστοκρατικούς. Ἠδύνατο διὰ τῆς ὑπερόχου διαλεκτικῆς αὐτοῦ νὰ γοητεύσῃ ἕνα Βίσμαρκ, ἕνα Οὐμβόλδον, ἕνα Χαΐνε· ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἐκέκτητο πᾶσαν τὴν γοητείαν, πλεονέκτημα σπανιώτατον διὰ τοὺς θεωρητικούς, ἰδίως ἐν Γερμανίᾳ, νὰ σαγηνεύσῃ ὑπὲρ τῶν ἐπαναστατικῶν ἰδεῶν του τὰς κατωτάτας κοινωνικὰς ὁμάδας, νὰ προσηλυτίσῃ αὐτὰς ἄνευ ἀντιστάσεως εἰς τὸ κήρυγμά του. Τοιοῦτος ἀνὴρ ὑπερβαίνει βεβαίως τὸ μέτρον τοῦ συνήθους. Μεθ' ὅλας τὰς πλάνας αὐτοῦ παρουσιάζει ἔκτακτόν τι καὶ θαυμάσιον, τὸ ὁποῖον δὲν ἐδίστασαν νὰ ἀναγνωρίσωσι καὶ αὐτοὶ οἱ προσωπικοὶ αὐτοῦ ἀνταγωνισταί.

Τί θὰ ἐπήρχετο ἐν Γερμανίᾳ. ἂν παρετείνετο ἐπὶ μακρότερον χρόνον ὁ βίος τοῦ Φερδινάνδου Λασσάλ ;

Μεθ' ὅλην τὴν ἔκτακτον ἱκανότητα καὶ προσωπικὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἀνδρός, ἡ κοινωνιστικὴ κίνησις δὲν ἤθελε λάβει βεβαίως τὰς τεραστίας ἐκείνας διαστάσεις, ἃς ἠπείλησε νὰ λάβῃ ἅμα τὸ πρῶτον ἐξεδηλώθη ἐν Γερμανίᾳ. Οἱ ἐν ἔτει 1866 καὶ 1870 θρίαμβοι τῆς μοναρχικῆς πολιτικῆς ἐν Πρωσσίᾳ καὶ Γερμανίᾳ ἤθελον ἀποτρέψει τὸ τέως ἀκαθέκτως χωροῦν ρεῦμα τῶν ἀνατρεπτικῶν ἰδεῶν ὑπὸ τὴν νοήμονα διεύθυνσιν τοῦ Λασσάλ, ὡς συνέβη καὶ διὰ τὰς ἄλλας φιλελευθέρους ροπάς. Οὕτω δὲ ὁ προφήτης τοῦ Κοινωνισμοῦ, ἢ ἤθελεν ὑποχωρήσει πρὸ τοῦ θριαμβευτικοῦ ἅρματος τοῦ πανισχύρου Ἀρχιγραμματέως τῆς νέας αὐτοκρατορίας, ἢ ἤθελεν ἀναγνωρίσει τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ, ὡς ἔπραξαν τοσοῦτοι ἄλλοι ἐλευθεριάζοντες ἐπίσης κοινωνικοὶ καὶ πολιτικοὶ ἰδεολόγοι τῆς Γερμανίας.

Ἀλλ' ἀπρόοπτον ἐπεισόδιον, ἐπελθὸν ἐν τῷ τοσοῦτον περιπετειώδει βίῳ τοῦ μεγάλου δημεγέρτου, διέκοψε τὴν κατακτητικὴν αὐτοῦ πορείαν.

Ὀξὺς ἔρως πρὸς τὴν θυγατέρα Βαυαροῦ διπλωμάτου, τὴν Ἑλένην vou Donniges, ἀκάθεκτος, ὡς ὅλα τὰ αἰσθήματα καὶ πάθη τοῦ προφήτου, προύκάλεσε τὸν θάνατόν του, καὶ μετ' αὐτοῦ τὴν διάλυσιν τοσούτων χιμαιρικῶν ἐλπίδων περὶ θεμελιώσεως κοινωνιστικῆς δημοκρατίας ἐν Γερμανίᾳ ὑπὸ τὸν τηλαυγῆ ἀστέρα τοῦ Φερδινάνδου Λασσάλ.

Κατὰ τὸ βραχὺ διάστημα τοῦ βίου του, τοσοῦτον ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις θυελλώδους, ὁ Φερδινάνδος Λασσὰλλ ἐξηκολούθησε θύων τοῖς Χάρισιν. Ἦτο νέος καὶ ὡραῖος, ἡ δὲ ἰουδαϊκὴ αὐτοῦ φυσιογνωμία καθίστα αὐτὸν προσφιλῆ καὶ εὐχάριστον παρὰ τῷ ὡραίῳ φύλῳ τῶν γερμανικῶν μεγαλοπόλεων, πανταχοῦ, ὅπου αἱ περιπέτειαι αὐτοῦ τὸν ὡδήγουν. Ἡ ζωηρὰ αὐτοῦ φυσιογνωμία ἐνέπνεεν ἐντύπωσιν, ἀλλ' ἅμα καὶ τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῆς ἐμπιστοσύνης, τὸ ὁποῖον ἄνδρες τινὲς ἔχουσι τὸ προνομιοῦχον δῶρον τῆς φύσεως νὰ ἐπιβάλλωσιν εἰς τὰς γυναῖκας. Ὑπὸ τοιούτων πλεονεκτημάτων πεπροικισμένος ὁ Φερδινάνδος Λασσὰλ ἐπηγγέλλετο τὸν κατακτητὴν πάσης γυναικείας ἀκροπόλεως. Ἦσαν πραγματικαὶ αἱ κατακτήσεις αὗται, ἢ ἦσαν περιαυτολογίαι τοῦ κοινωνιστικοῦ ἥρωος ; Οὔτ' ἐμέ, οὔτε τὸν ἀναγνώστην ἐνδιαφέρει βεβαίως τοῦτο. Τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι ὁ Λασσάλλ, ὁ τοσοῦτον ἐγκωμιασθεὶς ὑπὸ ὑψίστης εὐρωπαϊκῆς προσωπικότητος, οἷα ἡ τοῦ Ἀλεξάνδρου Οὐμβόλδου, ὁ θαυμασθεὶς ὑπὸ τοῦ μεγίστου τῶν ποιητῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης Ἐρρίκου Χάινε, περὶ οὗ εἶπεν ὁ ἔξοχος ἑλληνιστὴς φιλόλογος Βοίκχιος, ὅτι ἦτο ὁ εὐφυέστερος καὶ ὁ σοφώτερος τῶν ἀνθρώπων, οὓς ἐγνώρισε, δὲν ἐγοητεύθη ἐπὶ τοσοῦτον ὑπὸ τῶν κολακειῶν καὶ τῆς ἐκτιμήσεως τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν, ὅσον ἐγοητεύθη, ὅτε ἐπληροφορήθη, ὅτι κυρία τις ἐκ Βερολίνου ἐχαρακτήρισεν αὐτὸν ὡς τὸν ὡραιότατον τῶν ἀνδρῶν, οὓς ἐγνώρισεν. Ὁ ματαιόφρων προφήτης, λέγεται, ὅτι ἀνέκραξεν, ἅμα ἤκουσε τοῦτο : «Ἀληθὴς δόξα εἶνε νὰ ἦνέ τις ὁ ὡραιότατος τῶν ἀνδρῶν τοῦ καιροῦ του· πρέπει δὲ νὰ ἐπιγραφῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ τάφου μου, διὰ νὰ μὴ τὸ ἀγνοῶσιν οἱ μεταγενέστεροι».

Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ὁ Φερδινάνδος Λασσὰλ ἐν ταῖς μετὰ τῶν γυναικῶν σχέσεσιν αὐτοῦ ἀπέδειξεν ἱπποτικώτατον χαρακτῆρα. Ὀλίγιστοι ἴσως οἱ ἀγνοοῦντες τὰς στενὰς μετὰ τῆς κομήσσης Χάτζφελδ σχέσεις τοῦ φιλοσοφικοῦ ἐρευνητοῦ τοῦ Σκοτεινοῦ Ἡρακλείτου. Ἡ ἀφοσίωσις, ἣν πρὸς τὴν εὐγενῆ, ἀλλὰ καὶ περιπετειώδη ταύτην κυρίαν ἐπεδείξατο, ἡ ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἀποκλειστικὴ ὑπεράσπισις αὐτῆς ἐναντίον ἰσχυροῦ

1) Ἡ κόμησσα Σοφία Χάτζφελδ ἐδικάζετο μετὰ τοῦ συζύγου της. Ταύτην ἐγνώρισεν ὁ Λασσὰλ ἐν ἔτει 1845 ἐν Βερολίνῳ, προπαρασκευαζόμενος δι' ὑφηγεσίαν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς πόλεως ταύτης, μελετῶν δὲ καὶ τὸ περὶ τοῦ Σκοτεινοῦ Ἡρακλείτου σύγγραμμά του. Ἡ κυρία Χάτζφελδ εἶχεν ὑποθέσει, ὅτι παρὰ τῇ βαρόννῃ Mayendorf, κυρία στενῶς συνδεδεμένη μετὰ τοῦ συζύγου της, εὑρίσκετο κιβωτίδιον, σπουδαῖα διὰ τὴν δίκην αὐτῆς περιλαμβάνον ἔγγραφα. Ὁ Λασσὰλ ἀνέλαβε τὴν ὑπεξαίρεσιν τῶν ἐγγράφων, καὶ ἀφαιρέσας τὸ κιβωτίδιον, ἐν τῷ ὁποίῳ δὲν εὑρέθησαν ἢ κοσμήματα μόνον. Ἐκ τῶν δύο ἑταίρων τοῦ Λασσὰλ εἷς μὲν κατεδικάσθη, ὁ δ'ἕτερος ἠθωώθη. Ὁ Λασσὰλ ἀπελύθη ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι τὸ κιβωτίδιον ἀφῃρέθη συνεπείᾳ τῆς ὑπ' αὐτοῦ καταδιώξεως τῆς βαρόννης, οὐδένα δ' εἶχεν οὗτος ἔνοχον σκοπόν. Ὁ Λασσάλ, καὶ μετὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἐξηκολούθησε τὴν δίκην, καθ' ἣν ἀνέπτυξεν ἔξοχα ἀληθῶς πλεονεκτήματα νομομαθοῦς καὶ δικαστικοῦ συνηγόρου. Ἡ ὑπὲρ τῆς κομήσσης Χάτζφελδ ἐνέργεια αὐτοῦ παρὰ τοῖς δικαστηρίοις ἐξηκολούθησεν ἐπὶ μακρὸν ἔτι χρόνον, μέχρι τοῦ ἔτους 1854, ὁπτόε κατώρθωσε διὰ τῆς εὐφυίας αὐτοῦ καὶ τῆς ἐπιτηδειότητος νὰ ἐπενέγκῃ συμβιβασμόν, εὐνοϊκώτατον εἰς τὰ συμφέροντα καὶ τὴν ἱκανοποίησιν τῆς κομήσσης, ἥτις ἀπὸ καιροῦ ἤδη ἦτο ἡ πιστοτάτη τῶν συμβούλων του.

καὶ ὑπερφιάλου συζύγου, εἶνε μία τῶν εὐγενεστάτων σελίδων τοῦ βίου τοῦ Φερδινάνδου Λασσάλ. Παρελθόντος τοῦ ἐπεισοδίου τούτου μετά τινα χρόνον, καὶ ὅτε ἐκόπασεν ὁ περὶ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην θόρυβος καὶ τὰ ποικίλα περὶ αὐτῆς σχόλια τῶν κακοβούλων, λέγεται ὅτι πρόσωπόν τι ἐκ τῆς ὑψηλῆς τοῦ Βερολίνου ἀριστοκρατίας εἶχεν εἰπεῖ, ὅτι ἔδιδε ἅπαντα τὰ φιλοσοφικὰ καὶ νομικὰ συγγράμματα τοῦ Λασσὰλ ἀντὶ τῆς πράξεως τῆς νεότητός του, ἀντὶ τῆς ἱπποτικῆς αὐτοῦ παρεμβάσεως ὑπὲρ ἀτυχοῦς γυναικός.

Οὕτω μεταξὺ τοῦ προφήτου τοῦ Κοινωνισμοῦ καὶ τοῦ ὡραίου φύλου ὑπῆρξεν ἔκπαλαι στενὴ ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων ἐπικοινωνία. Ὡς εἶπον ἤδη, κατὰ τοὺς φλογεροὺς χρόνους τῆς νεότητός του, ὅτε παρεσκεύαζεν ἔτι ἐν Βερολίνῳ τὴν φιλοσοφικὴν ἀποκάλυψιν τοῦ περὶ Φύσεως σιβυλλείου βιβλίου τοῦ μυστικοῦ φιλοσόφου τῆς Ἐφέσου, εἶχε ταράξει τὰς φρένας του ἡ πραγματικὴ προσωπικότης πολυθρυλήτου καὶ περιπετειώδους κομήσσης, οὐκ ὀλίγα ἔτη πρεσβυτέρας αὐτοῦ, καὶ εἶχε παραπλανήσει αὐτὸν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀπὸ μελετῶν, εἰς ἃς ἦτο προωρισμένος, καὶ ἐν αἷς ἔμελλε νὰ διαπρέψῃ ἐκεῖνος, ὃν οὐχὶ ἀδίκως ὁ Ἀλέξανδρος Οὐμβόλδος εἶχεν ἀποκαλέσει θαυμάσιον παιδίον (Wunder Kind). Ἤδη, ὥριμος ἀνήρ, ἀποκαλύπτων εἰς τὸν γερμανικὸν λαὸν τοὺς σιβυλλείους χρησμοὺς τῆς νέας ἱστορικῆς περιόδου τῆς κοινωνιστικῆς δημοκρατίας, ἥτις ἔμελλε νὰ ἐρεισθῇ ἐπὶ τῆς μεγάλης δυνάμεως τῶν ἐργατῶν, τῆς πρώην ἀποκλήρου τάξεως, εἰς ἣν ἐδίδετο ἤδη ὁ κλῆρος καὶ τὸ σύνθημα τῆς νέας περιόδου, ἀπεπλανήθη αὖθις ὑπὸ νέας γυναικός, διὰ ν' ἀπολέσῃ καθ' ὁλοκληρίαν τὴν ὁδύν, ἣν διεχάραξεν, μετ' αὐτῆς δὲ καὶ τὴν ζωήν του. Αἱ περιπέτειαι αὗται ἀληθῶς εἶνε περίεργοι, ἄξιαι δὲ ψυχολογικῆς ἀναλύσεως, προκειμένου περὶ ἀνδρός, κτησαμένου παγκόσμιον φήμην, διεκδικοῦντος δὲ τὸ σπάνιον, ὅσον καὶ ἐπίφθονον προνόμιον τῆς ἱστορικῆς ἀθανασίας.

Ὁ ἔρως εἶνε τὸ αὐτὸ ψυχικὸν συναίσθημα τῆς τε πρεσβυτέροις καὶ τοῖς νεωτέροις. Παρασύρει ἀμφοτέρους ἐντὸς τῶν πλεκτανῶν του, ἀποτυφλῶν αὐτοὺς πολλάκις μέχρις ἐλαττώματος. Ὁ ἔρως δημιουργεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ μεγάλα διανοητικὰ πλεονεκτήματα, ἀναπτύσσει αὐτὰ καὶ τελειοποιεῖ. Ἐν τούτοις αὐτὸς οὗτος πολλάκις καταστρέφει καὶ ἐξολοθρεύει. Παρὰ τῷ Φερδινάνδῳ Λασσὰλ ἐπέδρασεν ἀντιθέτως τὸ αἴσθημα τοῦ ἔρωτος κατὰ τὴν νεανικὴν καὶ τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν. Ὅτε νεαρὸς ἔτι καὶ ἄσημος ἐγνώρισεν ἐν Βερολίνῳ τὴν κόμησσαν Χάτσφελ, ὑπέστη ἀναμφιβόλως βαθυτάτην, ἀλλὰ καὶ εὐεργετικὴν τὴν ἐπίδρασιν αὐτῆς. Ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἐπιδράσεως ταύτης ὁ Λασσὰλ ἀνέπτυξε κατὰ τὴν πολυθρύλλητον ἐκείνην δίκην ἐπὶ τῇ ὑπεξαιρέσει τοῦ κιβωτιδίου τὰ ὑπέροχα αὐτοῦ πλεονεκτήματα, ἐπὶ τῇ λαμπρᾷ τῆς ὁποίας ἀνελίξει ἔθηκε τὰς πρώτας ἀπαρχὰς τῆς μελλούσης αὐτοῦ ἐν Γερμανίᾳ δημοτικότητος καὶ ἐπιρροῆς Ἀλλ' ὅτε μετ' ὀλίγον, ἐν τῇ ἀκμῇ ἤδη τῆς δόξης καὶ τῆς πολιτικῆς ἰσχύος, συνήντησε τὴν θυγατέρα τοῦ Βαυαροῦ διπλωμάτου, τὴν κατὰ εἰκοσαετίαν νεωτέραν αὐτοῦ, ὁ πρὸς αὐτὴν παράφορος ἔρως ὑπῆρξεν ὁ ἀπαίσιος δαίμων, ὁ διαταράξας τὰς φρένας τοῦ προφήτου, καὶ ἐξωθήσας αὐτὸν πρὸς τὴν ἀπροσδόκητον καταστροφήν.

Ὅτε ἐβουλεύθησαν οἱ ἐχθροὶ νὰ καταβάλωσι τὸν ἥρωα τοῦ ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, τὸν γιγήντιον τὸ σῶμα καὶ τὸ ψυχικὸν σθένος ἀκατάβλητον Σαμψών, εὗρον πρὸς τοῦτο ὡραίαν γυναῖκα, εἰς ἣν ἐνεπιστεύθησαν τὸ ἔργον τῆς ἐξοντώσεως. Ἡ Δαλιδὰ ἦτο ἐρωμένη τοῦ Σαμψών· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐκώλυσεν αὐτὴν νὰ καταστῇ τὸ ὄργανον τῶν ἐχθρῶν τοῦ ἥρωος ἐραστοῦ της. Μὴ δὲν ἔχομεν τοσαῦτα παραδείγματα γυναικείας ἀπιστίας ἐν τῇ ἱστορίᾳ ; μὴ τοσαῦται γυναῖκες, ἐν γνώσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς πράξεώς των δὲν ἔθηκαν τέρμα διὰ τῆς ἐπιβουλῆς ἢ τῆς ἐλαφρότητος εἰς τὸν βίον ἀνδρῶν, ἀφοσιωμένων αὐταῖς ; Οἱ προφῆται ἰδίως ὀφείλουσι νὰ προσέχωσιν ἀπὸ τοιούτων σχέσεων. Ἡ Δαλιδὰ δύναται νὰ εὑρεθῇ κατὰ πᾶσαν στιγμήν. Καὶ ἂν δὲν κόψῃ ἀπίστως τὴν τρίχα τῆς κεφαλῆς, ἐν ᾗ ἑδρεύει ἡ μυστικὴ ἰσχὺς τοῦ ἥρωος, εἶνε κίνδυνος μὴ παρασύρῃ αὐτὸν πρὸς πονηρὰς ἀτραπούς. Ὅτε ἡ γυνὴ δὲν εἶνε ἡ Σίβυλλα ἑνὸς τοιούτου ἀνθρώπου, ἀναντιρρήτως ἔσται ἡ Δαλιδά. Αἱ τοῦ πρώτου εἴδους εἶνε σπανιώταται· συνηθέσταται δὲ αἱ τοῦ δευτέρου. Ὁ ἀκατάβλητος νεωτεριστὴς εἶνε ὑποκείμενος νὰ λησμονήσῃ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὰ μεταρρυθμιστικά, τὰ κοινωφελῆ αὐτοῦ σχέδια πρὸ τῶν ποδῶν, καὶ ἀπέναντι τῆς βουλήσεως καὶ τῶν ἰδιοτροπιῶν μιᾶς γυναικός, ἣν λατρεύει πρὸς στιγμήν, ἢ ἀπὸ μακροῦ χρόνου. Καὶ ἂν δὲν προδώσῃ τὰς πεποιθήσεις του, θὰ παραμελήσῃ αὐτὰς καὶ θὰ λησμονήσῃ ἐνώπιον τῶν ἐπιβούλων θελγήτρων τῆς ἐρωμένης.

(ἀκολουθεῖ) *ΝΕΟΚΛΗΣ ΚΑΖΑΛΗΣ*

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ Η ΠΑΤΡΙΣ ΗΜΩΝ

Ἡ φιλοσοφία εἶνε ἰθαγενὲς τῆς Ἑλλάδος φυτὸν καὶ τοιοῦτον μάλιστα καλλίκομον καὶ καλλίκαρπον, ὥστε τὴν μεγίστην ἐπ' αὐτῇ δικαιοῦται νὰ αἰσθάνηται ἡ πατρὶς ἡμῶν καύχησιν καὶ χαράν, θεωρεῖ δ' αὐτὴν δικαίως τὸν λαμπρότατον καὶ ἀχειροποίητον αὐτῆς κόσμον. Διότι, δι' αὐτῆς ἐκόσμησε τὸν οἶκον καὶ τὴν πολιτείαν, δι' αὐτῆς ἐδίδαξε τοὺς ἀναλλοιώτους τοῦ αἰωνίου κάλλους νόμους καὶ ἀνύψωσεν εἰς ἀνυπέρβλητα ὕψη τὴν καλλιτεχνίαν. δι' αὐτῆς κατέπεισε τοὺς ἀνθρώπους περὶ τῆς κοινῆς αὐτῶν ἀρχῆς καὶ τῆς συγγενείας καὶ ὁμογενείας, δι' αὐτῆς ἐξώρισε τῶν κοινωνιῶν τὴν θηριωδίαν καὶ ἵδρυσεν ἐν αὐταῖς τὴν τῇ εὐγενεῖ τοῦ ἀνθρώπου φύσει προσήκουσαν φιλανθρωπίαν, δι' αὐτῆς εἰσήγαγεν εὐπρεπεστέρας καὶ τῇ θείᾳ φύσει ἀξίας περὶ θεοῦ ἰδέας καὶ ἐξηυγένισεν

Δολοφονία Τιβερίου Γράκχου.

οὕτω τὰς θρησκευτικὰς τοῦ ἀνθρώπου δόξας καὶ παρεσκεύασε τὴν θείαν τοῦ Χριστοῦ θρησκείαν, δι' αὐτῆς ἡ παμφιλτάτη ἡμῶν πατρὶς ἐγένετο διδάσκαλος τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ ἡμετέρα φυλὴ ἀρχηγέτις καὶ καθηγεμὼν τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, δι' αὐτὴν ἐξήρθη τοῦ ἡμετέροτ ἔθνους ἡ ἱστορία ὑπεράνω τῶν ἐθνικῶν διακρίσεων καὶ θεωρεῖται ὡς ἱστορία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, δι' αὐτὴν ἡ ἡμετέρα γλῶσσα κατέστη κοινὸν πάσης φυλῆς καὶ πάσης πολιτείας παιδαγωγικὸν στοιχεῖον, δι' αὐτὴν οἱ πατέρες ἡμῶν ἀπέθησαν πατέρες τῶν ἀνθρώπων καθόλου, οὐχὶ ἱδρυταὶ ἑλληνικῆς ἁπλῶς τέχνης καὶ ἐπιστήμης, ἀλλ' ἱδρυταὶ τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ὁ ἀκρογωνιαῖος λίθος τοῦ ἀείποτε σεμνότερον καὶ μεγαλειότερον ἀνεγειρομένου οἰκοδομήματος τῆς ἀποθεώσεως τοῦ ἀνθρώπου, δι' αὐτῆς τέλος μετέσχεο ἡ ἡμετέρα φυλὴ τῆς ἀφθίτου ἐκείνης καὶ ἀκαταλύτου θείας δυνάμεως, τῆς ἀθανασίας, καὶ διὰ τοῦτο ὡς τοῦ ἐπὶ τοῦ Καυκάσου προσπεπασαλευμένου ἀρχηγέτου αὐτῆς Προμηθέως ἐσθίουσι μὲν καὶ αὐτῆς ἀείποτε τὰ σπλάγχνα γῦπες ἀπάνθρωποι, ἀλλὰ τῆς ἀθανασίας μετέχοντα αὐξάνονται πάλιν.

Τὴν ζωογόνον τῆς φιλοσοφίας πνοὴν οὐδεὶς ἐδύνατο καὶ νὰ ἐκτιμήσῃ κάλλιον τοῦ ἐμπνευσθέντος καὶ ζωογονηθέντος ὑπ' αὐτῆς ἑλληνικοῦ ἔθνους. Διὰ τοῦτο καὶ εὐθὺς ὡς ἠσθάνθησαν τὴν ἀθάνατον αὐτῆς πνοὴν οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι εἰσέπνευσαν αὐτὴν βαθύτατα, ἐνεφορήθησαν τῆς θείας αὐτῆς δυνάμεως, ἠγάπησαν, περιέθαλψαν αὐτὴν ὡς τὸ ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ κομισθὲν ὑπὸ τοῦ Προμηθέως εἰς τοὺς ἀνθρώπους πῦρ καὶ ἐσχημάτισαν οὐχὶ ἕνα μόνον θίασον ἑστιάδων πρὸς διάσωσιν αὐτῆς, ἀλλὰ πολλοὺς ἀφωσιωμένων λατρευτῶν θιάσους, οἵτινες ἐν ἔρωτι ἀμυθήτῳ περιεῖπον καὶ ἀνερρίπιζον καὶ μετελαμπαδεύοντο αὐτὴν ἀείποτε ἀγλαοτέραν καὶ θαυμασιωτέραν εἰς τοὺς ἐπιγιγνομένους. Οὕτω δὲ συνεταυτίσθησαν Ἕλληνες καὶ φιλοσοφία, ὥστε ὁ ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν τὸν χαρακτῆρα τῶν Ἑλλήνων ἁπλούστατα καὶ γνωριμώτατα διατυποῖ διὰ τοῦ «Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν». Ὅτε δὲ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἠξιώθη μετὰ μακρῶν αἰώνων πικρὰν δουλείαν καὶ ἀφιλοσοφίαν νὰ ἴδῃ καὶ γηθοσύνως προσαγορεύσῃ ἔν τινι μέρει τοῦ ἑλληνικοῦ οὐρανοῦ τὴν Ἠὼ τῆς ἐλευθερίας, ἐκδιώκουσαν τῆς δουλείας τὰ σκότη, εὐθὺς ἀνεφώνησεν αἰσθανθὲν ζωηρῶς διεγειρόμενον τὸν ἕτερον αὐτοῦ χαρακτῆρα «φιλοσοφεῖτε μᾶλλον ἢ ἀναπνεῖτε». Καὶ ὄντως, ὅτε ηὐτύχησαν οἱ πατέρες ἡμῶν νὰ πήξωσι πενιχρὰν καλιὰν ταῖς φυγάσι Μούσαις, τρεῖς θρόνους ὥρισαν τῇ φιλοσοφίᾳ, ἀλλὰ διὰ λόγους, οὓς μεθ' ὑμῶν ἄλλοτε θὰ ἐξετάσωμεν, παρημελήθη ὡς μὴ ὤφειλεν, ἡ κατ' ἐξοχὴν ἑλληνικὴ ἐπιστήμη· καὶ ἐν ᾧ νῦν καὶ τὰ μικρότατα τῶν Πανεπιστημίων ἔχουσι τρεῖς τούλάχιστον φιλοσοφικὰς ἕδρας, ἐν δὲ τῷ τοῦ Βερολίνου 14 ἐδίδασκον κατὰ τὴν ἀναγραφὴν τοῦ 1886—1887 τὴν φιλοσοφίαν, ὁ Paulsen, ὁ Lasson, ὁ Doring, ὁ Michélet, ὁ Simmel, ὁ Zeller, ὁ Deussen, ὁ Diels, Maercker, ὁ Stein, ὁ Dilthey, ὁ Gizycki, ὁ Lazarus, ὁ Ebinghaus, τὸ μόνον τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς Πανεπιστήμιον ἕνα μόνον κέκτηται θεράποντα τῆς ἐπιστήμης, ἣν αὕτη ἐδημιούργησε καὶ δι' ἧς ὑπεράνω τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου ἐξήρθη. Ἐξωρίσθησαν ἢ μᾶλλον ἐκφαυλίζονται τὰ φιλοσοφικὰ ἐν τῇ ἐγκυκλοπαιδικῇ τοῦ ἔθνους παιδεύσει, ἀργολογία δὲ θεωρεῖται καὶ ἡ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διδασκαλία αὐτῶν.

Μαργαρίτης Εὐαγγελίδης

Ο ΦΟΙΤΗΤΗΣ ΑΙΣΧΙΝΗΣ

(Διάλογος)

[Αἰσχίνης ἀπεκαλεῖτο εἰς στενὸν κύκλον φίλων ὁ φοιτητὴς Η . . . . ὁ ἥρως τοῦ παρόντος μας διαλόγου κ' ἐθεωρήσαμεν καλὸν τὄνομα τοῦτο ὡς τὸ μᾶλλον χαρακτηρίζον αὐτὸν νὰ διατηρήσωμεν καὶ ἡμεῖς. Ὁ διάλογος ὑποτίθεται ἐντὸς αἰθούσης Ἀθήναις καὶ μεταξὺ δύο μεμνηστευμένων ὑπάρξεων τῆς Δος Σοφίας καὶ τοῦ φοιτητοῦ Αἰσχίνου].

Σοφία. Μοῦ φαίνεται πολὺ παράδοξον καὶ δὲν δύναμαι κατ' οὐδένα τρόπον νὰ τὸ ἐξηγήσω. Τὸ θεωρῶ ὡς τὴν ἐσχάτην τῶν ὕβρεων. Σᾶς ἐρωτῶ νὰ μοῦ εἰπῆτε τί εἰμπορεῖ νὰ ὑποθέσουν ὅσοι σᾶς ἰδοῦν χωρὶς δαχτυλίδι, ἀφοῦ γνωρίζουν ὅτι εἴμεθα ἠρραβωνισμένοι ; Μήπως ἠθελήσατε νὰ δείξητε εἰς τοὺς γονεῖς σας ὅτι δὲν ὑφσίταται πλέον ὁ ἀρραβών, ὅταν τοὺς ἐπεσκέφθητε εἰς τὴν πατρίδα σας ;

Αἰσχίνης. Πρὸς Θεοῦ, ἀγαπητή μου Σοφία, τί εἶναι αὐτὰ ποῦ σκέπτεσθε ; Ἐλπίζω ὅ τι δὲν θέλεις μὲ παρεξηγήσῃ, ὅταν μάθῃς τὴν αἰτίαν καὶ θὰ βεβαιωθῇς ὅτι δὲν συμβαίνει τίποτε σπουδαῖον καὶ ὅτι οὐδεμία πρόθεσις ἐκ μέρους μου ὑπῆρξεν, ἀλλ' ὅτι ἁπλούστατα ἦτο μία ἀπροσεξία, μία τυχαία ὅλως διόλου σύμπτωσις νὰ χάσω τὸ δάχτυλίδι μου. Γνωρίζεις, ὅτι εὑρισκόμεθα εἰς τὰς παραμονὰς τῶν ἐκλογῶν, ὅταν ἔφθασα εἰς τὴν πατρίδα, ὅπου μὲ ὑπεδέχθησαν πανηγυρικῶς καὶ ἤμουν ἠναγκασμένος ὡς ἐκ τῆς θέσεώς μου καὶ ἐξ ἐκλογικοῦ καὶ κομματικοῦ συμφέροντος νὰ τοὺς ἀποτείνω ἓν λογίδριον. Ἐξεφώνησα λοιπὸν ἕνα λόγον θαυμάσιον μετὰ πάθους καὶ ἐνθουσιασμοῦ, ὅπου κυριολεκτικῶς ἐξετρέλλανα τοὺς συγχωρίους μου, ἀλλὰ φαίνεται, ὅτι ἐπάνω εἰς τὸν ἐνθουσιασμόν μου καὶ τὰς πολλάς μου χειρονομίας ἐξέφυγε τὸ δαχτυλίδι μου, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσω καὶ νὰ τὸ ὑποπτευθῶ, παρὰ ὅταν εἶχον κατέλθει τοῦ βήματος, ἑνὸς ἄδειου κάρρου, ἤθελα νὰ πῶ, διότι ἐν ἐλλείψει παντὸς ἄλλου μέσου ἐχρησίμευσεν ἐκεῖνο, ὡς βῆμα. Τὸ δαχτυλίδι ἐζητήσαμεν ἐκεῖ καὶ παντοῦ, ἀλλὰ παρ' ὅλας τὰς προσπαθείας μας ἐστάθη ἀδύνατον νὰ τὸ εὕρωμεν. Αὐτὸ συνέβη καὶ μὰ τὴν ἀλήθειαν ἐπερίμενα τὴν κατάλληλον στιγμὴν διὰ νὰ σοῦ τὸ πῶ, διότι κἄπως ἐδυσκολευόμην. Δὲν φαντάζεσαι ὅμως πόσον ἐνθουσιώδης, πόσον ἐπιτυχὴς ὑπῆρξεν ὁ λόγος μου ἐκεῖνος. Πιστεύω ἀκραδάντως, ὅτι, ἂν τὸν ἠκούατε, δὲν ἠθελατε λυπηθῆ τόσο διὰ τὸ χάσιμο τοῦ δαχτυλιδιοῦ. — Ἔτσι μοῦρχεται νὰ σοῦ τὸν ἐκφωνήσω τώρα στὴ στιγμή, διὰ νὰ θαυμάσῃς τὸ ρητορικόν μου ταλάν !

Σοφία. Καὶ τὸν ἐνθυμεῖσθε ἀκόμη ἀπ' ἔξω ;

Αἰσχίνης. Ἂν τὸν ἐνθυμοῦμαι; Μὰ δὲν γνωρίζετε, ὅτι εἶμαι ρήτωρ καὶ κάθε ρήτωρ τοὺς λογους του πρέπει νὰ τοὺς ἔχῃ ἑτοίμους διὰ κάθε ἐνδεχόμενον; Διὰ νὰ καταλάβῃς καλλίτερα, εἶναι σὰ νὰ ἔχουν διάφορα καλούπια οἱ ρήτορες, εἰς τὰ ὁποῖα χύνουν τὴν γλωσσικήν των ὕλην καὶ ὁ λόγος βγαίνει εὐθύς, ὅπως τὸν θέλῃς, πανηγυρικός, ἐπικήδειος, ἐπιθαλάμιος, Φιλιππικὸς κλπ.

Σοφία. Ἄ, ἔτσι; Καὶ τὰ καλούπια αὐτὰ ποῦ τὰ εὑρίσκετε ;

Αἰσχίνης. Τί ἀφελὴς ποῦ εἶσθε ! — Καλούπια γιὰ μᾶς εἶναι οἱ ρήτορες οἱ μεγάλοι, οἱ ρητορικοὶ λόγοι τῶν πολιτικῶν μας, ποῦ τοὺς ξέρομεν δὰ στὰ δάχτυλα. Τὸ πᾶν εἶνε νὰ ἀρέσῃ εἰς τὸν λαόν. Ὑποθέσωμεν, ὅτι σεῖς, ἀγαπητή μου εἶσθε τὸ ἀκροατήριόν μου, οἱ ψηφοφόροι, καὶ ὅτι ἐκπροσωπεῖτε ὅλον τὸν κόσμον καὶ μὰ τὴν ἀλήθειαν ἀξίζετε, ὅσον ὅλος ὁ κόσμος.

Σοφία. Ἐμπρός· ἀρχίσατε, σᾶς ἀκούω μὲ προσοχήν, καὶ εἶμαι ἑτοίμη νὰ σᾶς χειροκροτήσω.

Αἰσχίνης. Πρέπει νὰ γνωρίζῃς πῶς ἔχω πάρει ὅλα τὰ ρητορικὰ κόλπα τῶν πολιτικῶν μας καὶ πρὸ πάντων τοῦ Δεληγιάννη καὶ σκέπτομαι, ὅτι ἂν τυχὸν καὶ τὸ μάθουν, δύσκολα θὰ κατορθώσω νὰ διορισθῶ αὔριον.

Σοφία. Ἄ, μπᾶ ! Ἴσα-ἴσα, αὐτὸ τοὺς κολακεύει μάλιστα. Ἐμπρὸς λοιπόν.

Αἰσχίνης. Πολὺ καλὰ καὶ ἓν ἄλλο ἀκόμη φοβοῦμαι, μήπως ἔλθῃ κανεὶς τήν ὥραν, ποῦ θὰ σᾶς ἐκφωνῶ τὸν λόγον, καὶ μὲ περάσῃ διὰ τρελλόν. Ἀλλὰ νὰ σοῦ πῶ τὸ ρίχνουμεν ἀμέσως εἰς τὸ ἀστεῖον κ' ἔτσι τελειώνει καὶ αὐτό. Ἔλεγα λοιπὸν τότε εἰς τοὺς συγχωρίους μου·

(Ἀναβαίνει ἐπὶ ἑνὸς καθίσματος καὶ μὲ χειρονομίας καὶ μεγαλοφώνως ἐκφωνεῖ τὸν κάτωθι λόγον).

Συμπολῖται !

Καλεῖσθε εἰς τὰς κάλπας, ὅπως ψηφίσητε καὶ ἐκλέξητε τοὺς μέλλοντας νὰ διευθύνωσι τὰς τύχας τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τοὺς μέλλοντας ν' ἀντιπροσωπεύσουν τὰ συμφέροντά σας. Ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐκλογῶν ἐξαρτᾶται ἡ καλὴ ἢ ἡ κακὴ διοίκησις τῆς χώρας, ἡ πρόοδος ἢ ἡ ὀπισθοδρόμησις τοῦ τόπου, καὶ γενικῶς τὸ μέλλον τῆς πατρίδος. Εἴπομεν τῆς πατρίδος, ἥτις μητρός τε καὶ πατρός τε καὶ τῶν ἄλλων προγόνων τιμιώτερόν ἐστι καὶ σεμνότερον καὶ ἁγιώτερον καὶ ἐν μείζονι μοίρᾳ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις τοῖς νοῦν ἔχουσιν.

Καὶ ποῖοι εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι δικαίως πρέπει νὰ τύχωσι τῆς ἐμπιστοσύνης ὑμῶν καὶ νὰ λάβωσιν ἐπαξίως τὰς ψήφους ὑμῶν καὶ ἀντιπροσωπεύσουν ὑμᾶς ἐν τῷ κοινοβουλίῳ; Βεβαίως πρέπει νὰ εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι εἰργάσθησαν, ἐδαπάνησαν, ἐθυσίασαν, οἵτινες φιλοδοξοῦν τὸ εὐγενὲς πολιτικὸν στάδιον. Βεβαίως πρέπει νὰ εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἐστερήθησαν τ' ἀγαθὰ τοῦ βίου χάριν τῆς πατρίδος, βεβαίως πρέπει νὰ εἶναι οἱ ἔχοντες πολιτικὰ κεφάλαια καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι πρέπει νὰ εἶναι ἱκανοὶ καὶ δραστήριοι, προικισμένοι μὲ εὐγλωττίαν, παρρησίαν, θάρρος καὶ ρητορικὴν ἀναμφισβητήτως ἱκανότητα. Καὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ εἶναι ἄλλοι, ἐκτὸς τῶν δεδοκιμασμένων, τῶν τυχόντων πολιτικῆς συνέσεως, μορφώσεως καὶ παιδείας καὶ ἀνατροφῆς· προσέτι δὲ καὶ οἱ οἰκογενειακοῦ ἐνδόξου ὀνόματος, ἃς μὴ παροραθῶσιν.

Τούτων οὕτως ἐχόντων καὶ περὶ τοῦ ἐναντίου μὴ ἐπιτρεπομένης οὐδεμιᾶς ἀντιρρήσεως, ἃς μὴ λησμονῶμεν

ὅτι εἴμεθα Ἕλληνες·

Μὴ λησμονῶμεν, ὅτι εἴμεθα ἀπόγονοι ἡμιθέων, καὶ γιγάντων καὶ ἡρώων, ἀποστόλων τοῦ πολιτισμοῦ καὶ διδασκάλων συμπάσης τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἱερῶν μαρτύρων πίστεως καὶ πατρίδος.

Ἂς μὴ λησμονῶμεν, ὅτι εἴμεθα οἱ κληρονόμοι τοῦ ἀρχαίου ἡμῶν κλέους καὶ ὑπὸ τῆς μοίρας ἐνδεδειγμένοι, ὅπως συνεχίσωμεν τὸ ἔνδοξον ἡμῶν παρέλθόν. Μὴ λησμονῶμεν, ὅτι εἴμεθα ὁ προνομιοῦχος λαὸς τῆς ὑφηλίου, ὅστις πέπρωται νὰ διαδραματίσῃ ἐν παντὶ καὶ πάντοτε φωτοδότου καὶ διδασκάλου καθῆκον καθιστάμενος τὸ ὑπόδειγμα καὶ τὸ πρότυπον λαοῦ φιλονομοτάτου καὶ εὐνομουμένου. Ἂς μὴ λησμονῶμεν ὅτι καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν πρόγονοι μετὰ δικαίας ὑπερηφανείας ἀπεκάλουν τοὺς ἄλλους λαοὺς βαρβάρους, τοὺς μὴ Ἕλληνας. Ἂς μὴ λησμονῶμεν ὅλα ταῦτα ὅπως ἐνεργῶμεν ἐν ἐπιγνώσει τῶν παγκοσμίων καὶ κοσμοσωτηρίων ἡμῶν βλέψεων Ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη ὅπως ἔχομεν διοίκησιν ἄμεμπτον, κυβέρνησιν ἀκηλίδωτον ὑπεράνω ὅλων ἱσταμένην καὶ καθισταμένην ἡ κεντρόφυξ δύναμις τοῦ σκοποῦ καὶ τῶν προσπαθειῶν ἡμῶν καὶ ἐν τέλει τῆς ἀποστολῆς ἡμῶν ὁ κύριος παράγων. Καὶ πῶς θέλει ἔχωμεν τοιαύτην διοίκησιν; Ἂς ψηφίσωμεν καὶ ἐκλέξωμεν οἵους δεῖ, καὶ εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐναποθέσωμεν πᾶσαν ἡμῶν τὴν ἐλλίδα.

Οὐδαμῶς διστάζω καὶ οὐδόλως ἀμφιβάλλω νὰ σᾶς ἴπω ὡς οὐχὶ εὐφρόσυνον τὴν πολιτικὴν καὶ οἰκονομικήν τε καὶ κοινωνικὴν κατάστασιν τοῦ ἔθνους ἡμῶν, ὡς καὶ ὑμεῖς κάλλιστα ἀντιλαμβάνεσθε, διότι ἀείποτε ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἐπέδειξεν ὀξεῖαν τὴν ἀντίληψιν ἐπὶ τούτῳ. Τὰ τελευταῖα γεγονότα ἀπεκάλυψαν κρυφίους καὶ ἐσωτερικοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος, ὅπερ ὀλέθριον. Δὲν εἶναι ὁ τελευταῖος ἀτυχὴς πόλεμος ἕνεκα τοῦ ὁποίου διεσύρθη τὸ ὄνομα τοῦ ἀνδρείου ἑλληνικοῦ στρατοῦ καὶ ναυτικοῦ, ἀδικηθέντων τοῦ μὲν καὶ τοῦ δὲ ὑπὸ τῆς κακοδιοικήσεως. Διότι δὲν φρονῶ ὅτι ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ ὕλη ἡ ἄψυχος εἶναι οἱ δοξάζοντες τὰ ἔθνη, ἀλλὰ τὸ φρόνημα, καὶ εἶναι αὐτὸ τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἐζήτησαν ὅπως διαφθείρωσιν οἱ κρύφιοι ἐχθροὶ τῆς Ἑλλάδος. Τί εἶχον καὶ ἠνδραγάθουν οἱ πρόγονοί μας; Ποῖα μέσα; Τὸ φρόνημα μόνον καὶ τὴν πίστιν. Τὸ ἔθνος ἡμῶν ἔχει καὶ θὰ ἔχῃ γενναῖον καὶ ἀκμαῖον τὸ ἐθνικὸν φρόνημα, πίστιν πρὸς τὰς ἱερὰς αὐτοῦ παραδόσεις καὶ τὰ ἐθνικὰ ἡμῶν ἰδεώδη. Οἱ μεταφρασταὶ τοῦ Εὐαγγελίου, οἱ ἐκγυδαϊσταὶ τῆς ἐνδόξου ἡμῶν γλώσσης, οἱ ἀντεθνικοὶ φραγκολεβαντῖνοι, οἱ γελοιωδέστατοι μαλλιαροὶ κατέπεσαν εἰς τὴν κοινὴν περιφρόνησιν. Τύχῃ ἀγαθῇ ἡ πανεπιστημιακὴ νεολαία, ἡ ἀκαδημαϊκὴ νεότης, οἱ φοιτηταί μας, λέγω, ἄγρυπνοι φρουροὶ τῶν ἱερῶν ἡμῶν καὶ ἐθνικῶν παραδόσεων τοὺς κατασυνέτριψαν καὶ τοὺς ἐξεμηδένισαν. Οἱ φοιτηταὶ τῆς προγονικῆς ἡμῶν εὐκλείας διασώζοντες τὸ γόητρον, ἔχοντες συμβοηθὸν τὸν πεφωτισμένον ἑλληνικὸν τύπον, ἀπεδύσαντο εἰς τὸν καλλίνικον ἀγῶνα τὸν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος.

Ἡ μήπως δὲν πρέπει νὰ θλιβώμεθα καὶ διὰ τὴν ἄλλην κατάστασιν τοῦ ἔθνους ἡμῶν; Τὰ πάντα διέφθειρεν ἡ ξενομανία, ἡ ξενολατρεία, ὁ πιθηκισμός, ἡ μίμησις καὶ ἐν τέλει ἡ πολυτέλεια, ἐνῷ ἐπὶ πλέον ἄλλον βαρύτατον ζυγόν, τὸν ξενικὸν ἔλεγχον, ἔχομεν.

Προκειμένου ὅθεν νὰ ψηφίσητε πρέπει νὰ ἔχετε ὅλα ταῦτα ὑπ' ὄψιν σας, ὅπως ἐκλέξητε τοὺς ἱκανοὺς ὑμῶν ἀντιπροσώπους καὶ πρῶτον ὅλων ν' ἀποβλέπητε εἰς τὴν εὐμάρειαν τοῦ τόπου καὶ τὰ συμφέροντα ὑμῶν. Μὴ ψηφίσητε ἄρα ἀνθρώπους μὴ καταδεχομένους ν' ἀκούσουν τὰ δεινοπαθήματα τοῦ φιλησυχοτάτου καὶ εὐφυεστάτου ὅλων τῶν λαῶν, τοῦ ἑλληνικοῦ, λέγω, λαοῦ, τοῦ τόσον ἀπηνέστατα φορολογουμένου καὶ πληρόντος ἀγογγύστως, τοῦ τόσον ἀδικουμένου καὶ ὑποφέροντος, τοῦ ἔχοντος Ἰώβειον ὑπομονήν. Μὴ ζητῆτε νὰ ἀναβιβάσητε εἰς τὸ ὑψηλὸν ἀξίωμα τοῦ ἐθνικοῦ ἀντιπροσώπου, τοῦ βουλευτοῦ, ἀνθρώπους ἀτέγκτους, ἀκάμπτους, ἀσπλάγχνους, κωφοὺς πρὸς τοὺς ἐργασθέντας καὶ κοπιάσαντας πρὸς ἀνάδειξιν αὐτῶν, ἀνθρώπους ἀναξίους καὶ διὰ τὸ παραμικρὸν ρουσφέτιον χάριν τῶν ψηφοφόρων αὐτῶν, γινομένους βουλευτὰς ὅπως ταξειδεύωσιν ἀνεξόδως καὶ ν' ἀπογυμνώνωσι τὸ κεντρικὸν ταμεῖον. Διότι τότε τί σημαίνει κόμμα, πολιτικὸν φρόνημα, προγράμματα καὶ τὰ τοιαῦτα; Οἱ βουλευταὶ ἀναλαμβάνουν ὑποχρεώσεις ἀπέναντι τῶν ψηφοφόρων, τὰς ὁποίας πρέπει κατὰ γράμμα νὰ ἐκπληρόνωσι.

Ὁ ὑπὸ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν περιστάσεων ἐνδεδειγμένος ἡμῶν ἀντιπρόσωπος οὐδεὶς ἄλλος εἶναι ἀπὸ τὸν κ. Ρουσφετιάδην. Αὐτὸς πονεῖ τὴν πατρίδα, αὐτὸς ἐργάζεται, αὐτὸς μοχθεῖ, κοπιάζει, θυσιάζει, τρέχει, ὑποχρεώνει, ὑπόσχεται καὶ ἐκτελεῖ.

Αὐτὸν καὶ μόνον ψηφίσατε, ὡς τὸν μόνον τῆς ἐπαρχίας ἡμῶν ἀντιπρόσωπον.

Ζήτω ὁ κ. Ρουσφετιάδης!

Ζήτω τό κόμμα!

(Ἐνταῦθα κατέρχεται ὁ ῥήτωρ τοῦ καθίσματος λέγων εἰς τὴν Σοφίαν).

Αὐτὸς ἦτο ὁ θαυμάσιος ἐκλογικός μου λόγος καὶ τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν κατηρχόμην τοῦ βήματος ἐν μέσῳ ἀκράτου ἐνθουσιασμοῦ, παταγωδῶν χειροκροτημάτων καὶ βροντοφώνων ζητωκραυγῶν, παρετήρησα τὴν ἀπώλειαν τοῦ δαχτυλιδιοῦ μου. Ἠρευνήσαμεν ὅλοι τότε ὅπως τὸ εὕρωμεν, ἀλλ' ἐστάθη ἀδύνατον. Εἰπέ με τώρα, ἀγαπητή μου, ὁ λόγος μου δὲν ἦτο ἐξαίσιος;

Σοφία. Ὡραῖος λόγος, ἀλλὰ καὶ τὸ δαχτυλίδι, ποῦ ἐχάσατε, ἦτο ὡραιότερον. Τώρα ὅμως θὰ χάσετε καὶ ἐμὲ τὴν μνηστήν σας. Δὲν ἀγαπῶ διόλου τοὺς ῥήτορας. Τί νὰ σᾶς πῶ, εἶσθε περίφημος ῥήτωρ, ἀλλ' εἶναι ἀδύνατον νὰ ζήσω οὔτε ἐπὶ μίαν στιγμὴν μὲ ὁποιονδήποτε ῥήτορα Ὥστε βλέπετε... Χαίρετε, κ. Αἰσχίνη.

(Ἡ Σοφία ὑποκλινομένη ἀπέρχεται, ἐν ᾧ ὁ πτωχὸς φοιτητὴς ἔκπληκτος πίπτει λιπόθυμος).

Χρῖστος Βαρλέντης

ΤΑ ΡΟΔΑ ΤΟΥ ΣΑΑΔΗ

Ἠθελα ρόδα τὴν αὐγὴ
Νὰ φέρω σου, ὦ γλυκειά μου.
Κι' ἔβαλα τόσον ἄφθονα
Στὴ ζώνη μου γιὰ σένα,
Ποῦ οἱ κόμποι της ἐσπάσανε
Κι' ἐπέσαν ὅλα χάμου,
Καὶ μὲ τ' ἀγέρι ἐφύγανε
Ποῦ ἐφύσαε μανιασμένα...

Στὴ θάλασσα ἀπλωθήκανε
Κι' ἐδείχτηκε ἀναμμένη.
Τὸ ρέμα ἀκολουθήσανε
Νὰ μὴ φανοῦνε πειά,
Μὰ ἡ ζώνη ποῦ τὰ ἐκράταγε
Εἶνε ὅλη εὐωδιασμένη: —
Στὴν ἀγκαλιά μου ἀκούμπησε
Νὰ πιῇς τὴν εὐωδιά!...

[Μετάφρασις] **Θραδ. Ζωϊόπουλος**

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

ΥΠΟ ΕΠΟΨΙΝ ΚΑΛΟΛΟΓΙΚΗΝ(*)

(Συνέχεια προηγουμένου φύλου)

Δ'.

Ὑπάρχει καὶ τάξις τις ἤδη ἀνθρώπων, ὡς ἐκ τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτῶν καὶ τῆς κράσεως, λίαν ἀγροίκων καὶ λίαν ἀκατεργάστων, οἵτινες εἰσὶν ἀνεπίδεκτοι εἰς τὸ νὰ αἰσθανθῶσι πως τὸ καλόν καὶ τὸ ὑψηλόν.

Διατελεῖ, ὡς εἰπεῖν, ὑπνώττουσα, ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, ἡ δύναμις τοῦ αἰσθήματος.

Οὐδὲν ἕτερον ἐπιδιώκουσιν οὗτοι ἢ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ὑλικῶν αὐτῶν ὁρμῶν καὶ ὀρέξεων χωρὶς οὐδέποτε ν' ἀνατρέχωσιν εἰς σφαῖραν ὑψηλοτέραν. Εἰς τὰ ὄμματ' αὐτῶν ὁ μεγαλοφυέστερος τῶν συγγραφέων εἶναι ὁ μάγειρος αὐτῶν ἢ ὁ ξενοδόχος· τὰ ἐξοχώτερα δὲ τῶν ἀριστουργημάτων τῆς τέχνης εὑρίσκουσιν ἐν τῷ ὑπογείῳ αὐτῶν, εἰς τὴν οἰνοθήκην των. Κυνική τις αἰσχρότης, ᾠαῦλος καὶ χονδροειδὴς ἀστεϊσμός, πληροῖ τὴν καρδίαν των εὐθυμίας καὶ ἡ ψυχὴ αὐτῶν αἰσθάνεται τότε ὅσην ὁ εὐγενεστέρας τινος φύσεως ἄνθρωπος θὰ ᾐσθάνετο ἡδονήν, ἀκροώμενος τὴν ἀπὸ τῆς σκηνῆς διδασκαλίαν ἠθικοῦ τινος δράματος.

Ὁ ζάπλουτος, ὅστις ἀγαπᾷ τὴν ἀνάγνωσιν, διότι τῷ διευκολύνει τὸν ὕπνον, εἰς ὃν καὶ βυθίζεται ρογχαλίζων, μετ' οὐ πολύ, κτηνωδῶς· ὁ ἔμπορος, εἰς ὃν ὅλαι αἱ ἡδοναὶ θὰ ἐφαίνοντο ἀνδεῖς καὶ μόνον ἡδύνεται ὅταν συνάπτει πρᾶξιν τοῦ ἐμπορίου ἐπικερδῆ· ὁ ἐκλελυμένος τὰ ἤθη, ὁ προσκολλώμενος εἰς τὴν συναναστροφὴν τοῦ ὡραίου φύλου, ὅπως ἐπιδιώξῃ στάδιον ἐρωτικόν, οὐχὶ λίαν ἔντιμον· τὰ ὄντα ταῦτα τὰ ἄξια ἀληθῶς οἰκτιρμοῦ, δὲν ἔχουσι καρδίαν ἱκανὴν εἰς τὸ νὰ αἰσθανθῇ τὰς ἀφάτους ἡδονὰς τοῦ ἰδανισμοῦ· οὔτε κατ' ἰδέαν θὰ ἠδύναντο ἄλλας αὐτοὶ νὰ συλλάβωσιν ἡδονὰς ἐκείνων εἰς ἃς ρέπουσιν ὡς ἐκ φύσεως.

Δὲν θὰ ἐνδιατρίψωμεν νῦν εἰς τούτους. Θὰ ρίψωμεν τὸ βλέμμα ἐπὶ τῆς εὐγενεστέρας ἐκείνης φύσεως τῶν ἀνθρώπων, τῆς εἰς ὀργανισμὸν λεπτότερον ἐνοικούσης καὶ ἥτις ἀρύεται τὴν ἡδονὴν εἰς σφαῖραν ὑψηλοτέραν.

Ε'.

Ἐκ τούτων ὅσοι αἰσθάνονται ἐξ ἴσου τὸ καλὸν καὶ τὸ ὑψηλόν, θὰ ἀνεύρωσιν ὅτι τὸ ἰσχυρότερον τῶν αἰσθημάτων ἐκείνων εἶνε τὸ ὑψηλόν, ὅπερ καὶ ἐπιτεινόμενον, διὰ τοῦτο, ἐξαντλεῖ τὰς πνευματικὰς τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεις. Ἡ καρδία ἀπαυδᾷ εἰς τὸ μέγεθος τῶν ἐντυπώσεων. Ὁ καλλιτέχνης ὀφείλει εἰς τὰ ἔργα αὐτοῦ διὰ τοῦτο νὰ συγκιρνᾷ τὸ καλὸν καὶ τὸ ὑψηλόν, εἰς τρόπον ὥστε ἡ ψυχή, εἰς τὰς χώρας τοῦ ἰδανικοῦ νὰ ἀνίπταται ἀνεπαισθήτως Ἀποκάμνει, τῳόντι, ταχύτερον διεξερχόμενός τις τὸν Μίλτωνα, φέρ' εἰπεῖν, τὸν Αἰσχύλον, τὸν Δάντην, ἢ ὅσον τὴν Ματθίλδην τοῦ Σύη καὶ τὰς καλλονὰς τοῦ ρωμαντισμοῦ.

ϛ'.

Ἐν τῇ ἐκλεκτῇ συναναστροφῇ ἀπαντᾷ τὸ καλὸν καὶ τὸ ὑψηλὸν ἐξ ὑπαμοιβῆς. Θὰ ἐθεωρεῖτο δὲ ἐν αὐτῇ φορτικὸς ὁ εἰς τὰ ὕψη τὰ μεταφυσικὰ αἰωνίως περιϊπτάμενος.

Ὅπως διαχυθῇ εἰς τὴν συναναστροφὴν ἡ ζωή, ὀφείλει ἕκαστος, ἀπὸ τῆς σφαίρας τῶν ὑψηλῶν ἰδεῶν καὶ τῶν ὑψηλῶν αἰσθημάτων, νὰ μεταβαίνῃ εὐκόλως ἔνθα θὰ ἀπήντα ὅ,τι θὰ ἠδύνατο νὰ τέρψῃ διὰ τρόπου ἀφελοῦς καὶ χαρίεντος.

Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος τῶν Λεσχῶν· ὅλη δὲ ἡ τέχνη τοῦ ἀγορητοῦ εἰς τοῦτο κυρίως συνίσταται εἰς τὸ νὰ μὴ ἀποβῇ εἰς τὸ ἀκροατήριον φορτικός. Θὰ ἐπετύγχανε τούτου δὲ συνδυάζων τὸ καλὸν καὶ τὸ ὑψηλὸν εἰς τρόπον, ὥστε ἡ διάλεξις, διδάσκουσα διὰ τοῦ τερπνοῦ τὸ ὠφέλιμον, ν' ἀποβαίνῃ, ἐν συνόλῳ ἀφελὴς καὶ χαρίεσσα. Διεγείρει ἄλλως, τὸ αἴσθημα τῆς ἀποστροφῆς καὶ τῆς ἀηδίας ὅ,τι θὰ ἠδύνατο, δεξιώτερον ἐκτυλισσόμενον νὰ διεγείρῃ τὸν ἔρωτα πρὸς τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος διαλέξεις καὶ κατὰ συνέπειαν τὸν πρὸς τὰ γράμματα καὶ τὴν ἐπιστήμην, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἐλευθερίας.

Ζ'.

Ἡ τραγῳδία διαφέρει τῆς κωμῳδίας κυρίως κατὰ τοῦτο ὅτι εἰς μὲν τὴν πρώτην ἄρχει ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τὸ ὑψηλόν, συγκινοῦν καὶ ἀναλύον εἰς δάκρυα τὴν καρδίαν· εἰς τὴν δευτέραν, τὸ καλὸν καὶ τὸ χάριεν, ἡδύνον καὶ τέρπον. Εἰς τὴν τραγῳδίαν ἀπαντῶνται αἰσθήματα εὐγενῆ καὶ ἀποφάσεις γενναῖαι, ἡ θυσία, ἡ αὐταπαρνησία, ἡ ἀφοσίωσις. Ὁ ἔρως εἰς τὴν τραγῳδίαν εἶναι πάντοτε μελαγχολικός· γον-

τεύει δὲ καὶ συγκινεῖ τὴν καρδίαν, διὰ τῆς τρυφερότητος καὶ τοῦ ὕψους τῶν στεναγμῶν, διεγείρων αἰσθήματα συμπαθείας καὶ μεγάλου ἐνδιαφέροντος. Ἠθοποιεῖ ἡ τραγῳδία διὰ τῶν μεγάλων συγκινήσεων καὶ τῶν ἰσχυρῶν ἐντυπώσεων τῆς ὀδύνης, τῆς φρίκης, τῶν θυσιῶν, τῶν κινδύνων.

Τὰ παθήματα, διαδραματιζόμενα ἐνώπιον ἡμῶν, συγκινοῦσιν ἡμᾶς καὶ ἀποσπῶσιν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν δάκρυα. ἅτινα μαρτυροῦσι περὶ τῆς ἀξίας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ τῆς εὐγενείας τῶν αἰσθημάτων.

Ἡ κωμῳδία προκαλεῖ ἀπ' ἐναντίας τὴν ζωηρότητα καὶ τὴν εὐθυμίαν· διεγείρει δὲ τὸν γέλωτα διὰ τῶν ἀστειοτήτων αὐτῆς καὶ τοῦ ἀλλοκότου τῶν χαρακτήρων, ἠθοποιοῦσα διὰ τρόπου τερπνοῦ. Ὁ ἔρως εἰς τὴν κωμῳδίαν σπανίως φαίνεται τεθλιμμένος· κινεῖ δὲ τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τῆς εὐφυΐας καὶ τῶν πονηρῶν του βλεμμάτων, διὰ τοῦ εὐθύμου δὲ μᾶλλον καὶ τοῦ ζωηροῦ χαρακτῆρος ἢ ὅσον διὰ τῆς τρυφερότητος καὶ τῶν στεναγμῶν αὐτοῦ.

Ἡ τραγῳδία εἶνε οὕτω τι ὑ ψ η λ ό ν· ἡ κωμῳδία κ α λ ό ν τι καὶ χάριεν.

Γεννᾷ διάφορα ἐν ἡμῖν τὰ αἰσθήματα καὶ τὸ ἐξωτερικὸν αὐτὸ τοῦ ἀνθρώπου. Οὕτω, λόγου χάριν, ἀνάστημα μέγα ἐπιτάττει τὸ σέβας. Τὸ μέτριον ἐπιτρέπει τὴν οἰκειότητα εὐκολώτερον.

Καὶ αὐτὸ τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου, τῶν ὀφθαλμῶν, τῆς κόμης, συγγενεύει μὲ τοῦτο ἢ μὲ ἐκεῖνο τὸ εἶδος τῶν αἰσθημάτων.

Μέλαινα κόμη καὶ μέλανες ὀφθαλμοὶ καὶ ὄψις μελάγχροους εἶνε εἰς ἀντίθεσιν μὲ ὅ,τι θὰ διήγειρον ἐν ἡμῖν κόμη ξανθὴ καὶ ὄμμα γλαυκὸν καὶ ὄψις ροδόχρους. Καὶ ταῦτα μὲν ἡδύνουν καὶ τέρπουσι· ἐκεῖνα δὲ γοητεύουσι καὶ συγκινοῦν τὴν ψυχήν.

Τὸ γῆρας εἶναί τι ὑ ψ η λ ό ν· ἡ νεότης ὡραῖον. Πᾶσα θέσις καὶ πᾶσα στάσις καὶ πᾶσα δὲ ἡλικία ἡμῶν ἀνάγεται εἰς μίαν τῶν δύο κατηγοριῶν τοῦ ἀνθρωπίνου αἰσθήματος. Καὶ τὰ φορέματα αὐτὰ προξενοῦσιν ἡμῖν ἄλλοτε ἄλλην ἐντύπωσιν, τοιάνδε ἢ τοιάνδε, Ἁρμόζουσιν, οὕτω, εἰς τὴν προβεβηκυῖαν ἡλικίαν φορέματα ἁπλᾶ καὶ χρώματα βαθύτερα καὶ ἧττον ποικίλα. Αἱ νέαι, εἰς τὸ ῥόδινον χρῶμα τῶν παρειῶν αὐτῶν δύνανται ν' ἀντιτάττωσιν οἱαδήποτε ἀρέσκονται χρώματα, ὡς ἀντιτάττει τις αὐτὰ εἰς δέσμην τινα ἀνθέων, ὅπως τὰ ἀναδείξῃ λαμπρότερα. Τὸ φόρεμα τοῦ ἱερέως ὡς λειτουργοῦ τοῦ ὑψίστου ὀφείλει ἐν τῇ ἁπλότητι αὐτοῦ νὰ ἐμπνέῃ τὸ σέβας· τὸ τοῦ ὑπουργοῦ καὶ τοῦ πρέσβεως, ὡς λειτουργῶν τοῦ κράτους, τὴν ἰδέαν τοῦ μεγαλείου. Εἰς τὸν ἐκλελυμένον τὰ ἤθη οὐδεμίαν θὰ εἴχομεν νὰ δώσωμεν ἡμεῖς συμβουλήν. Κομψευόμενος θὰ ἠκολούθει αὐτὸς τὰ δείγματα τοῦ τελευταίου τῶν Παρισίων συρμοῦ· τυγχάνων δὲ πλούσιος θὰ εἴλκυε καὶ τὴν ὑπόληψιν τῶν πολλῶν, διότι τὸν πλούσιον καὶ ὅταν ἀκόμη οὐδεμία ἐπικοσμῇ ἀρετή, παρακολουθοῦσιν ἡ ὑπόληψις καὶ τὸ σέβας. Ὁ λόγος ἁπλοῦς. Ἡ ἰδέα τοῦ πλούτου συγγενεύει μὲ πᾶν ὅ,τι μέγα. Εἶνε τῷ ὄντι ὁ πλοῦτος τὸ κύριον ὄργανον, ὁ μοχλὸς τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν μεγάλων κατορθωμάτων. Ὅ,τι ἐπιβαρύνει τὴν θέσιν τοῦ πένητος, διὰ τοῦτο, εἶνε ἡ περιφρόνησις, ἣν συνεπάγεται μεθ' ἑαυτῆς ἡ πενία.

Π'.

Πρᾶξίς τις εὐγενὴς καὶ γενναία, ἐρειδομένη εἰς ἀρχὴν ἠθικὴν καὶ φιλάνθρωπον, εἶνέ τι ὑψηλόν. Αἱ ἐνάρετοι πράξεις ἐρείδονται πάντοτε εἰς ἀρχὰς φιλανθρώπους καὶ ἠθικάς. Ἀναδείκνυνται δέ, ἐφ' ὅσον αἱ ἀρχαί, ἐξ ὧν ἀπορρέουσι, τυγχάνουσιν οὖσαι ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον καθολικαί. Λαμβάνει οὕτω ἡ πρὸς τὸ ἀγαθοεργεῖν τάσις διαστάσεις μεγάλας, καταπληκτικὰς ἔστιν ὅτε. Ὁ ἐνάρετος, λησμονῶν ἑαυτόν, πράττει τὸ ἀγαθὸν εἰς τοὺς ἄλλους· εἰς τὴν κοινότητα, ἐν ᾗ θὰ ἐτύγχανε ζῶν, εἰς τὴν πατρίδα, εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Πράττει δὲ τὸ ἀγαθὸν ὁ ἐνάρετος, ἄνευ ὀπισθοβουλίας· τὸ πράττει ὡς τοιοῦτον, ὡς ἀγαθόν. Ἀναχωρεῖ ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ κόσμῳ εἰς τοῦτο συνίσταται, εἰς τὸ διαπρᾶξαι τὸ ἀγαθόν. Πράττει διὰ τοῦτο τὸ ἀγαθὸν ἀθορύβως· ἀφιλοκερδῶς δ' εἰς πᾶσαν περίστασιν· ὅπερ εἶνε τι ἀληθῶς ὑψηλόν, ἀναδεικνύον τὴν ἀξίαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ μαρτυροῦν περὶ τῆς θείας αὐτῆς ὑποστάσεως καὶ καταγωγῆς

(ἀκολουθεῖ) *Α. Γ. ΔΑΛΛΑΠΟΡΤΑΣ*

Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς πολυκλαύστου κορασίδος

ΕΛΠΙΝΙΚΗΣ Α. ΖΩΓΡΑΦΟΥ

—

Ἡ Ἐλπινίκη ! ἀνάθεμα
τὸ Χάρο τὸ σκληρό,
Ποῦ ἀνέλπιστα μᾶς ἄρπαξε
τέτοιο ἕνα θησαυρό!...

—

Φυτέψετε, στὸ μνῆμά της,
φυτέψετε τριανταφυλλιαῖς·
Καὶ κρίνους· καὶ γαρουφαλιαῖς·
ποῦ τὴν ψυχή, στὸν οὐρανό,

—

Τὸ ἄρωμα νὰ κλέβῃ·
κ' ἐκεῖ, στὸ φῶς τὸ ἀληθινό,
Τὸ ἀγγελουδάκι αὐτὸ τ' ἀγνό,
πῶς εἶναι νὰ μᾶς νεύῃ.

—

Ἡ Ἐλπινίκη ; ! ; !... ἀνάθεμα
τὸ Χάρο τὸ σκληρό,
Ποῦ ἀνέλπιστα μᾶς ἄρπαξε
τέτοιο ἕνα θησαυρό !...

—

Φυτέψετε, στὸ μνῆμά της,
Ἰτιαῖς· κυπαρισσάκια·
Τὰ καλοκαίρια νἄρχωνται,
ἀπάνου, τὰ πουλάκια,
Ταῖς χάραις της νὰ κελαϊδοῦν·
καὶ νὰ θρηνοῦν· καὶ νὰ θρηνοῦν...

Α. Γ. Δαλλαπόρτας

ΣΤΙΧΟΙ

—

Ὅλα γιὰ σένα τἄκοψα
κι' ἔλα, χρυσῆ μου, πάρτα,
τῆς ἀργυρὲς ἀγράμπελες
καὶ τὰ χρυσᾶ τὰ σπάρτα.

—

Ζηλιάρης δράκος ὁ γκρεμνὸς
τὰ φύλαγε ἀπὸ μένα
τὰ πλούτη του τὰ λιόσπαρτα
καὶ τ' ἀφρογεννημένα.

—

Κι' ἔκανα τὸν καϋμὸ σπαθί,
τὸν λογισμὸ κοντάρι,
κι' ἐπάτησα κ' ἐνίκησα
τὸν ἀκριβὸ ζηλιάρη.

—

Ὅλα γιὰ σέσα τἄκοψα
κι' ἔλα, καλή μου, πάρτα,
τοῦ δράκου τῆς ἀγράμπελες
καὶ τοῦ γκρεμνοῦ τὰ σπάρτα.

Γ. Δροσίνης.

ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΙΣ
ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ ΤΟΥ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

(Συνέχεια προηγουμένου φύλλου)

Οἱ φύλακες ἀφαιροῦσι τοὺς νεανίας τὰ δεσμὰ καὶ ἀποχωροῦσιν εἰς τὸν ναόν. Ἡ Ἰφιγένεια μετὰ μικρὰν ἀνάπαυλαν θεωρήσασα τοὺς ξένους λέγει καθ' ἑαυτὴν μετ' ἄλγους· «φεῦ, τίς ἄρα μήτηρ ἡ τεκοῦσα ὑμᾶς ποτε πατήρ τ' ἀδελφή τ', ἂν ἔχητε τοιαύτην; ἀνάδελφος ἔσται, στερηθεῖσα τοιούτων δύο νεανιῶν. Τίς οἶδε τὰς τύχας εἰς εἰς τίνα ἔσονται τοιαῦται ; διότι τὰ τῶν θεῶν εἶνε ἀφανῆ κουδὲν οἶδεν οὐδεὶς κακόν· διότι ἡ τύχη ὁδηγεῖ ἡμᾶς εἰς τοιοῦτον μέλλον, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα πρότερον νὰ μάθωμεν. Μετὰ μικρὰν παῦσιν στραφεῖσα πρὸς τοὺς νεανίας λέγει· πόθεν ποτ' ἥκετε, ὦ ταλαίπωροι ξένοι ; πρὸ πολλοῦ χρόνου ἐπλεύσατε πρὸς τὴν γῆν ταύτην καὶ μακρὸν χρόνον θὰ ἦσθε μακρὰν τῶν οἴκων, αἰωνίως θὰ ἦσθε κάτω ἐν τῷ Ἅιδῃ. Ὁ Ὀρέστης ἀποκρινόμενος λέγει· ὦ γύναι, ἠτισδήποτε εἶσαι, διὰ τί ὀδύρεσαι οὕτω καὶ εἶσαι ὀχληρὰ εἰς τὰ ἐπικείμενα ἡμῖν κακά; ἐπειδὴ δὲν εἶναι σοφὸς ὁ μέλλον νὰ ἀποθάνῃ νὰ θέλῃ, σωτηρίας ἄπελπις, νὰ νικᾷ τὸν φόβον τοῦ ὀλέθρου δι' οἴκτου, ἐπειδὴ ἐξ ἑνὸς συνάπτει δύο κακὰ καὶ μωρίαν ὀφλισκάνει καὶ οὐδὲν ἧττον θνήσκει Διὸ ἄφες τὴν τύχην καὶ μὴ ποιοῦ λόγον περὶ αὐτῆς, «ἡμᾶς δὲ μὴ θρήνει σύ· τὰς γὰρ ἐνθάδε θυσίας ἐπιστάμεθα καὶ γινώσκομεν καὶ δὲν ἤλθομεν τυχαίως καὶ ἀπερισκέπτως ἐνθάδε. Μετὰ ταῦτα ἡ Ἰφιγένεια προτείνει πολλὰς ἐρωτήσεις πρὸς τὸν Ὀρέστην καὶ οὕτω συνάπτεται μακρὸς διάλογος μεταξὺ τῶν δύο· κατὰ πρῶτον θέλει νὰ μάθῃ τίς τῶν δύο καλεῖται Πυλάδης καὶ ἂν ἦνε ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ πῶς ὀνομάζεται ὁ Ὀρέστης. Οὗτος δὲ τὸν μὲν Πυλάδην ἔδειξέν αὐτῇ, τὸ δὲ ὄνομα αὐτοῦ, δυστυχοῦς ὄντος, δὲν θέλει νὰ φανερώσῃ λέγων «τὸ σῶμα θύσεις τοὐμόν, οὐχὶ τοὔνομα». Μετὰ ταῦτα ἐξαιτεῖται ὡς χάριν ἡ Ἰφιγένεια νὰ εἴπῃ αὐτῇ ὁ Ὀρέστης τὴν πατρίδα αὐτοῦ, οὗτος δὲ ἐνδίδων ὁμολογεῖ ὅτι πατρὶς αὐτοῦ εἶνε τὸ Ἄργος καὶ αἱ Μυκῆναι, ὅθεν ἦλθεν ἐνθάδε φυγὰς οὐχ ἑκὼν ἑκών. Ἡ Ἰφιγένεια βεβαιοῖ αὐτόν, ὅτι ἦλθε ποθεινός, καὶ θέλει νὰ μάθῃ ἔτι ἂν ἐκυριεύθη ἡ Τροία καὶ ἡ Ἑλένη ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Μενελάου. Μαθοῦσα δὲ ὅτι ἐν Σπάρτῃ συνοικεῖ μετὰ τοῦ προτέρου ἀνδρὸς αὐτῆς ἀναφωνεῖ, «ὦ μῖσος εἰς Ἕλληνας, οὐκ ἐμοὶ μόνη!» Ὁ δὲ Ὀρέστης προστίθησιν ἀπέλαυσα κἀγὼ διή τι τῶν κείνης γάμων». Θέλουσα ἔτι νὰ μάθῃ ἡ Ἰφιγένεια ἂν ἐπέστρεψαν ἐκ τῆς Τροίας οἱ Ἕλληνες, μανθάνει ὅτι ὁ μὲν Κάλχας ὁ μάντις ἀπώλετο, ὁ Ὀδυσσεὺς ὑπάρχει ἐν τῇ ζωῇ, ἀλλὰ δὲν ἐπανῆλθεν ἔτι, ὁ δὲ οἶκος αὐτοῦ εἶνε ἐν ταραχῇ, ὁ Ἀχιλλεὺς δὲν ὑπάρχει, μάτην ἐτέλεσε γάμον ἐν Αὐλίδι. Μάλιστα, ἀποκρίνεται ἡ Ἰφιγένεια, ἐπειδὴ ἦτο δόλιος γάμος, ὡς γινώσκουσιν οἱ παθόντες· Οὕτω δὲ διὰ τοῦ τεχνικωτάτου τούτου διαλόγου βαθμηδὸν ἀνακαλύπτεται, ὅτι ἡ Ἰφιγένεια εἶνε Ἑλληνὶς καὶ διὰ τοῦτο ὀρθῶς ποθεῖ νὰ μάθῃ τὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἵνα δὲ εὐφρανθῇ, ἐρωτᾷ ἔτι περὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὅστις ἐλέγετο ὅτι εὐδαιμόνει, ὁ Ὀρέστης ὅμως κατ' ἀρχὰς λέγει «οὐκ οἶδα, ἄπελθε τοῦ λόγου τούτου, γύναι», εἶτα δὲ ἐνδικοὺς εἰς τὴν παράκλησιν αὐτῆς ἐπιφέρει «τέθνηχ' ὁ τλήμων, πρὸς δι' ἀπώλεσέν τινα». Ἐπειδὴ δὲ ἐκείνη ἀνεστέναξεν, ὁ Ὀρέστης ἐρωτᾷ, διὰ τί ἐστέναξε καὶ μήπως ἦτο συγγενὴς αὐτῆς ; «τὸν ὄλβον αὐτοῦ τὸν πάροιθ' ἀναστένω» ἀποκρίνεται ἐκείνη. Τότε δὲ ὁ Ὀρέστης προστίθησι «δεινῶς ἀπώλετο ἐκ γυναικὸς σφαγείς». «Ὦ πανδάκρυτος ἡ κταναῦσα χὠ κτανών, ἀναφωνεῖ ἡ Ἰφιγένεια. Ὁ δὲ Ὀρέστης λέγει, «παῦσαι, νῦν ἤδη, μηδ' ἐρωτήσῃς πέρα». Ἡ Ἰφιγένεια ὅμως ἐπιμένει παρακαλοῦσα τὸν Ὀρέστην νὰ εἴπῃ αὐτῇ, ἂν ζῇ ἡ γυνὴ τοῦ ταλαιπώρου Ἀγαμέμνονος. Δὲν ὑπάρχει, ἀποκρίνεται ὁ Ὀρέστης· ὁ παῖς, ὃν ἐκείνη ἔτεκεν, ἐφόνευσεν αὐτήν, ἐκδικούμενος τὸν φόνον τοῦ πατρός. Φεῦ, ἀποκρίνεται ἡ Ἰφιγένεια, πόσον λυπηρὸν δίκαιον ἐξετέλεσεν. Ἀλλά, ἐπιφέρει ὁ Ὀρέστης καὶ δίκαιος ὢν ὁ φονεὺς δὲν εὐτυχεῖ, ὅσον ἐξήρτηται ἐκ τῶν θεῶν. Νῦν ἡ Ἰφιγένεια ἐρωτᾷ νὰ μάθῃ, ἂν κατέλιπεν ἄλλον γόνον ὁ Ἀγαμέμνων ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ καὶ ἂν γίνηται λόγος περὶ τῆς σφαγείσης θυγατρὸς αὐτοῦ. Ὁ Ὀρέστης ἀποκρίνεται, ὅτι ζῇ μόνη ἡ Ἠλέκτρα, περὶ δὲ τῆς Ἰφιγενείας οὐδεὶς λόγος γίνεται, εἰ μὴ ὅτι θανοῦσα δὲν βλέπει τὸ φῶς. Τάλαινα ἐκείνη, ἀναφωνεῖ ἡ Ἰφιγένεια, χῶ κτανὼν αὐτὴν πατήρ. Τέλος ἐρωτᾷ ἡ Ἰφιγένεια, ἂν ὑπάρχῃ ὁ παῖς τοῦ θανόντος πατρός, ὁ δὲ Ὀρέσης ἀποκρίνεται «ἔστι ἄθλιός γε κοὐδαμοῦ καὶ

πανταχοῦ». Ἡ Ἰφιγένεια ἀναθαρρήσασα ἀναφωνεῖ· «ψευδεῖς ὄνειροι, χαίρετε, οὐδὲν ἦτ' ἄρα». Νῦν ὁ Ὀρέστης δισήμως ἀποκρινόμενος λέγει, ὅτι καὶ οἱ θεοὶ ψεεύονται καὶ πολὺς ταραγμὸς ὑπάρχει ἔν τε τοῖς θεοῖς καὶ ἐν τοῖς θνητοῖς, ἓν δὲ μόνον εἶνε λυπηρὸν ὅτε τις, οὐκ ἄφρων ὤν, μάντεων πεισθεὶς λόγοις ἀπώλετο, ὅπως ἀπώλετο διὰ τοὺς εἰδότας τοῦτο. Αἱ τελευταῖαι λέξεις ἀναφερόμεναι εἰς μὲν τὴν Ἰφιγένειαν ὑποδηλοῦσι τὴν σφαγὴν αὐτῆς, εἰς δὲ τὸν Ὀρέστην καὶ Πυλάδην, σημαίνουσι τὴν τύχην αὐτῶν περιπλανωμένων. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς θεατὰς Ἀθηναίους ὑπεμίμνησκον οἱ λόγοι οὗτοι τὴν ἐκ τῆς δεισιδαιμονίας τοῦ Νικίου προελθοῦσαν καταστροφὴν τῶν Ἀθηναίων ἐν Σικελίᾳ, ὅτε ἐν Ἀθήναις αἱ προφητεῖαι καὶ οἱ χρησμοὶ δὲν ἐπιστεύοντο πλέον.

Ἐν τῷ μεταξὺ αἱ ἀποτελοῦσαι τὸν χορὸν θεραπαινίδες διακόπτουσαι τὸν διάλογον ἐρωτῶσι ἂν ὑπάρχωσιν νὲ τῇ ζωῇ οἱ γονεῖς αὐτῶν καὶ τίς ἤθελεν εἴπει τοῦτο. Νῦν ἡ Ἰφιγένεια προτείνει τῷ Ὀρέστῃ γνώμην ἀρεστὴν ἀμφοτέροις, δηλονότι αὐτὴ μὲν νὰ σώσῃ ἐκεῖνον τῆς σφαγῆς, ἐκεῖνος δὲ νὰ κομίσῃ εἰς Ἄργος ἐπιστολὴν αὐτῆς πρὸς ἐκεῖ φίλους, ἣν δὲν ἔγραψεν αὐτή, μὴ γινώσκουσα ὡς γυνὴ γράμματα, ἀλλ' αἰχμάλωτός τις, μὴ μνησικακῶν κατ' αὐτῆς, ἐπειδὴ ἐεξτέλει ἔργον, ὅπερ ἡ θεὰ ἐνόμιζε δίκαιον. Διὸ λέγει πρὸς τὸν Ὀρέστην, ἀλλὰ σύ, ἐπειδὴ δὲν εἶσαι δυσμενὴς καὶ γινώσκεις τὰς Μυκήνας καὶ ὅσους θέλω, σώθητι λαβὼν εἰς ἀνταμοιβὴν τὴν σωτηρίαν ἕνεκα τῶν κούφων γραμμάτων, οὗτος δὲ ὁ Πυλάδης, ἐπειδὴ ἡ πόλις μὲ ἀναγκάζει νὰ ἐκτελῶ τοιοῦτον ἔργον, ἂς γένηται θῦμα τῇ θεᾷ χωρισθεὶς σοῦ. Ὁ Ὀρέστης τἄλλα παραδέχεται, πλὴν ἕν, τὸ νὰ σφαγῇ ὁ Πυλάδης, ὅπερ εἶνε μέγα βάρος αὐτῷ, ἐπειδὴ αὐτὸς εἶνε αἴτιος τῶν συμφορῶν, ὁ δὲ Πυλάδης συμπλεῖ χάριν τῶν μόχθων αὐτοῦ, ἑπομένως δὲν εἶναι δίκαιον διὰ τοῦ ὀλέθρου τῶν φίλων αὐτὸς νὰ εὐχαριστήσῃ αὐτὴν καὶ νὰ ἀπαλλαγῇ τῶν κακῶν· ἀντιπροτείνει δὲ νὰ δώσῃ ἡ Ἰφιγένεια τὴν ἐπιστολὴν τῷ Πυλάδῃ, ἵνα κομίσῃ εἰς Ἄργος, αὐτὸν δὲ ἂς φονεύσῃ ὅστις θέλει· ἐπειδὴ εἶνο αἴσχιστον νὰ ρίψῃ τις τὸν φίλον εἰς συμφορὰς καὶ αὐτὸς νὰ σωθῇ· ὁ δὲ Πυλάδης εἶνε φίλος καὶ ἑπομένως ἐπιθυμεῖ οὐχ ἧττον νὰ βλέπῃ τὸ φῶς ἢ αὐτὸς ὁ ἴδιος. Ἡ Ἰφιγένεια θαυμάσασα τὸ φρόνημα τοῦ Ὀρέστου, ἀναφωνεῖ· «ὦ λῆμ' ἄριστον, ὡς ἀπ' εὐγενοῦς τινος ῥίζης πέφυκας τοῖς φίλοις τ' ὀρθῶς φίλος». Εὔχεται δὲ νὰ ἦνε τοιοῦτος καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς, ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ δὲν ἦνε ἀνάδελφος, πλὴν δὲν βλέπει τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς, καὶ τέλος παραδέχεται τὴν γνώμην τοῦ Ὀρέστου.

(ἀκολουθεῖ) *Ν. Κ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ*

Εἰς τὸ κακουργοδικεῖον, μετὰ τὴν ἀθῳωτικὴν ἐτυμηγορίαν, ὁ κατηγορούμενος πρὸς τοὺς ἐνόρκους, μὲ πολλὰ μειδιάματα :

— Κύριοι ἔνορκοι, σᾶς ζητῶ συγγνώμην, διότι σᾶς ἠνώχλησα χωρὶς λόγον !

ΣΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ

Φεγγάρι ποῦ στοῦ Οὐρανοῦ
Τὸ γαλαζένιο θόλο
Κυλιέσαι καὶ ὁλόλαμπρο
Σκορπᾷς ἀχτινοβόλο,
Τὴν νύχτα ἀπὸ τὰ γαλανὰ
Τοῦ θρόνου σου παλάτια
Τῆς ἀργυρὲς ἀχτίδες σου
Στὰ ἄγρυπνά μου μάτια
Ποῦ μὲ δακρύβρεχτη ματιὰ
Στὴν ὄψι σου θαρροῦνε
Πῶς βλέπουνε τὴ ζωγραφιὰ
Τῆς κόρης π' ἀγαποῦνε
Πῶχει ἀγγέλου πρόσωπο
Δυὸ μάτια ζαφειρένια
Στὴ κεφαλὴ ζγουρὰ μαλλιὰ
Καὶ χείλη κοραλλένια,
Καὶ θέλουνε μὲ δάκρυα
Στὴ χάρι σου νὰ κλάψουν,
Κι' ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδιᾶς
Στὸ φῶς σου νὰ ξεθάψουν,
Τὸν ἔρωτα ποῦ μ' ἄναψε
Ἡ κόρη μέσ' στὰ στήθια
Καὶ τώρα ἀπὸ τὴ λάμψι σου
Ζητάω μιὰ βοήθεια,
Τὸ ἀργυρένιο της τὸ φῶς
Στὰ μάτια της νὰ χύσῃς
Κι' ὅτι γιὰ 'κεῖνα θ' ἀγρυπνῶ
Παντοῦ νὰ τῆς μηνύσῃς.

Βασίλειος Κ. Κόρτζας

ΥΠΝΩΤΙΣΜΟΣ

ΑΝΑΡΧΙΚΟΙ — ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΑΙ

Ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀλλεπαλλήλων ἀναρχικῶν κρουσμάτων, Ἄγγλος καθηγητὴς τῆς Φυσιολογίας, ἐπρότεινεν ὡς μέσον ἀνακαλύψεως τῶν ἀναρχικῶν μυστικῶν καὶ σχεδίων τὸν ὑπνωτισμὸν τῶν συλαμβανομένων προσώπων. Κατὰ τὸν εἰρημένον καθηγητὴν ὑπάρχει ἐλπίς, ὅτι ὑπὸ τὴν ἐνέργειαν τοῦ ὑπνωτισμοῦ οἱ ἀναρχικοὶ θὰ ἀποκαλύπτωσι τὰ συνομωτικὰ σχέδια, τὰ κρησφύγετα καὶ τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν. Δὲν θὰ ἦνε πλέον ἡ ἀστυνομία ἠναγκασμένη νὰ ἰχνηλατῇ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Εἷς ἀναρχικὸς ἐμπίπτων εἰς τὰς παγίδας αὐτῆς θὰ ἐκβιάζηται διὰ τῆς ὑπνωτίσεως νὰ ἐξομολογῆται ὅλας τὰς ζητουμένας λεπτομερείας. Τοιουτοτρόπως δὲ θὰ κατορθωθῇ ἐπὶ τέλους, ὥστε ν' ἀποπνιγῇ τὸ μυριοκέφαλον αὐτὸ τέρας τῆς ἀναρχίας, τὸ ὁποῖον φοβερὸν καὶ ἀπειλητικὸν καὶ καταστρεπτικὸν λυμαίνεται τὰς νεωτέρας κοινωνίας.

* * *

Ὁ ὑπνωτισμὸς εἰς τὰς χεῖρας τῆς Δικαιοσύνης ὡς ἀνακριτικὸν μέσον, — ὁ ὑπνωτισμὸς ὡς ὄργανον λύσεως τῆς σιωπῆς τῶν κατηγορουμένων, ὡς μέσον ἀποσπάσεως τῆς ὁμολογίας αὐτῶν, — ἰδοὺ ζήτημα ἄξιον νὰ ἐπισύρῃ τὴν βαθυτάτην προσοχὴν καὶ μελέτην σύμπαντος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Πόσον σπουδαίως καὶ ριζικῶς θὰ ὠφεληθῇ ἡ ἀνθρωπότης, ἂν εἶνε πράγματι δυνατὴ ἡ διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ ὑπνωτισμοῦ ἐκμυστήρευσις τῶν ἐγκληματικῶν σχεδίων τῶν διαπραχθέντων ἤδη ἀδικημάτων. Ὁπόσα τῳόντι ἐγκλήματα ἐπισκιάζει τὸ σκότος τῆς νυκτὸς καὶ ἐπὶ πόσων ἐγκλημάτων δὲν ἐπιχέει προστατευτικὰς ἀκτῖνας τὸ λευκὸν φῶς τοῦ ἡλίου. Ἡλίκη λοιπὸν εὐεργεσία διὰ τὸν κόσμον, ἐὰν ὁ ὑπνωτισμὸς εἰσχωρῶν εἰς τὸν μυστηριώδη λαβύρινθον τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς δυνηθῇ ν' ἀνευρίσκῃ ἐκεῖ τὰ ἀθέμιτα αὐτῆς ἴχνη.

Ἀλλ' ὑπάρχουσι τοὐλάχιστον μέχρι σήμερον διδόμενα περὶ τῆς πραγματοποιήσεως αὐτῆς τῆς ἐλπίδος;

* * *

Δυστυχῶς ἡ μέχρι τοῦδε πεῖρα τῶν εἰδικῶν δὲν ἠδυνήθη νὰ συναγάγῃ συμπέρασμά τι βέβαιον περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῶν πειραμάτων αὐτῶν. Ὁ μέλλων καταναγκαστικῶς νὰ ὑπνωτισθῇ κατηγορούμενος δὲν ἔχει φυσικὰ οὐδεμίαν διάθεσιν καὶ οὐδεμίαν θέλησιν νὰ φανερώσῃ ὅ,τι συμφέρει εἰς αὐτὸν νὰ κρατήσῃ μυστικὸν εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. Ἡ θέλησις λοιπὸν ἀνθίσταται. Καὶ ἕνεκα τῆς ἀντιστάσεως ταύτης δὲν εἶνε δυνατὸν ἡ ἀλήθεια νὰ προέλθῃ εἰς φῶς. Αἱ ἀπαντήσεις αὐτοῦ ἑπομένως θὰ ἦνε πάντοτε συγκεχυμέναι, ἀσαφεῖς καὶ ἀντιφατικαί. Ὅσην ἐπιτηδειότητα καὶ ἂν ἔχει ὁ ὑπνωτιστής, εἶνε ἀδύνατον νὰ κάμψῃ τὴν προδιατεθεῖσαν εἰς διαστροφὴν ἢ εἰς ἀπόκρυψιν τῆς πραγματικότητος βούλησιν τοῦ ὑπνωτιζομένου. Ἐξακολουθεῖ αὕτη παραμένουσα ἄκαμπτος καὶ ἀλόγιστος. Οἱ ἐξοχώτεροι τῶν ἐπιστημόνων αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα ἔσχον ἐκ τῶν διαφόρων πειραμάτων αὐτῶν. Ἀποφαίνονται δ' ἀδιστάκτως, ὅτι προβληματικώτατα εἶνε τὰ ἐντεῦθεν πορίσματα τούτων.

* * *

Ἀλλ' ἐπιτρέπεται τάχα καὶ ὑπὸ τῶν διατάξεων, ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ Ποινικοῦ Νόμου, ἡ χρῆσις τοιούτων καταναγκαστικῶν μέτρων ἐπὶ τοῦ ὑπόπτου τελέσεως ἐγκλήματος; Δύναται ἡ Δικαιοσύνη νὰ ἐπιβάλῃ τὴν βίαν εἰς τὸν κατηγορούμενον, νὰ ἐξαναγκάσῃ δ' αὐτὸν νὰ ὑποστῇ τὸν ὑπνωτισμὸν παρὰ τὴν θέλησιν αὐτοῦ; Ἀλλ' αἱ περὶ παρανόμου βίας διατάξεις τοῦ Ποινικοῦ Νόμου πρὸς τί τότε ἀνεγράφησαν ἐν τῷ Κώδικι ;

Ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία τοῦ κατηγορουμένου δέον ἀναμφιβόλως νὰ μένῃ σεβαστὴ καὶ μετὰ τὴν εἰς τὰς χεῖρας τῆς δικαιοσύνης παρέλευσιν αὐτοῦ. Οὐδεὶς δύναται νὰ παραβιάζῃ τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἐλευθέραν θέλησιν τοῦ ἀτόμου. Πολὺ δὲ περισσότερον δὲν ἐπιτρέπεται τοῦτο εἰς τὴν Δικαιοσύνην, ἐν ὅσῳ μάλιστα ἐν τῇ ἀμφιβολίᾳ ἐπικρατεῖ ἡ πρόληψις ὑπὲρ τῆς ἀθωότητος τοῦ κατηγορουμένου. Τὰ βασανιστήρια ἐξέλιπον σὺν τῇ προόδῳ τοῦ πολιτισμοῦ, ὁ δὲ καταναγκαστικὸς ὑπνωτισμὸς οὐδόλως διαφέρει τούτων. Διότι δύναται ἕνεκεν αὐτοῦ ἡ ὑγεία τοῦ ὑπνωτιζομένου εἀ βλαφθῇ, ἡ ἀκεραιότης αὐτῆς νὰ διασαλευθῇ.

* * *

Ὁ ὑπνωτισμὸς λοιπόν, ὡς εἴδομεν, δύναται ν' ἀπεπλανήσῃ τὴν Δικαιοσύνην, ὡς τὰ μέχρι τοῦδε πειράματα ἐπιβεβαιοῦσι τοῦτο. Ὁ ὑπνωτισμὸς δύναται ἐπίσης νὰ βλάψῃ τὴν σωματικὴν καὶ ἠθικὴν ὑγείαν τοῦ εἰς τοῦτον βιᾳ ὑποβαλλομένου. Ὁ ὑπνωτισμὸς τέλος ἀντίκειται εἰς αὐτὸ τὸ πνεῦμα καὶ εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου. Δικαίως συνεπῶς ὁ διακεκριμένος Ὁλλανδὸς καθηγητὴς Tiegsnbech van Henkelom λέγει, ὅτι ὁ ἀνακριτὴς ὀφείλει νὰ μὴ ἐπιζητῇ τὴν τέλεσιν τοιούτου εἴδους πειραμάτων. Ἡ δικαιοσύνη εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς δέον νὰ μὴ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τὰ τυχὸν γενόμενα τοιαῦτα, διότι καὶ τὸ ἐλάχιστον ἐκ τούτων συμπέρασμα δύναται νὰ περιπλανήσῃ αὐτὴν εἰς σκότος ἀνεξήγητον ἢ εἰς σφαλερὰν κρίσιν. Τὰ πειράματα πάλιν πρέπει νὰ γίνωνται μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν ἰατρῶν, ὅτι οὐδόλως θὰ βλαφθῇ ἐκ τῆς ὑπνωτίσεως ἡ ὑγεία τοῦ κατηγορουμένου, νὰ ἐπιτρέπωνται δὲ ταῦτα διὰ νόμου εἰδικοῦ, οἷος νομίζομεν ὅτι ὑπάρχει ἐν Βελγίῳ.

Ἐὰν δὲ προϊόντος τοῦ χρόνου ἐπιτευχθῇ ἡ διὰ τοῦ ὑπνωτισμοῦ ἀνακάλυψις τῶν τελουμένων ἐγκλημάτων, οἷος τότε θρίαμβος διὰ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀνθρωπότητα.

Κ. Κυπριάδης

Ο ΖΟΛΑΣ

Μία παγκόσμιος προσωπικότης, εἷς μέγας, πολὺ μέγας συγγραφεύς, οὐχὶ πλέον τῆς μικρᾶς σχετικῶς δι' αὐτὸν Γαλλίας, ἀλλὰ τοῦ Κόσμου ὅλου, ἀπέθανεν. Καὶ μάλιστα καθ' ἣν στιγμὴν οὐδεὶς τὸ περιέμενεν. Διὰ τοῦτο ἅπας ὁ Κόσμος ἐξεπλάγη καὶ ἐφρικίασεν. Ἐν Ἑλλάδι ἰδιαιτέρως ὁ Ζολᾶς ἦτο δημοτικὸς ὅσον οὐδεὶς ἄλλος, διὰ τοῦτο ὁ θάνατός του προεκάλεσε καιρίαν λύπην, διήνοιξε μέγα κενὸν εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, ἦτο ἓν τῶν στοιχείων τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, εἰς ὃν ζῶμεν. Οὐδεὶς συγγραφεὺς ὅσον αὐτὸς συνεταυτίζετο μὲ τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι ἡμῶν, τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν διακρίνει πάντοτε οὐσιαστικὴ ἀντίληψις τῶν πραγμάτων, παρὰ τὴν ζωηρὰν αὐτοῦ φαντασίαν· καὶ ὁ Ζολᾶς ἐγκαταλείψας τὸν ὑπερβολικὸν καὶ ἐπιτηδευμένον ποιητισμόν, ἐξήτασε τὰ διάφορα κοινωνικὰ φαινόμενα, οὐσιαστικῶς, πραγματικῶς· τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι ὁ Ζολᾶς ἐστερεῖτο χάριτος, ὅτι δὲν εἶχε ποίησιν. Ἡ χάρις τῶν ἔργων τοῦ Ζολᾶ, συνισταμένη εἰς τὴν τελείαν φυσικὴν ἀναπαράστασιν τῶν πραγμάτων, εἶνε ὑπερτέρα πάσης κρίσεως, τὴν δὲ βαθύτητα τῆς παρατηρήσεως τοῦ Ζολᾶ, μόνον ὁ Οὐγκὼ δύναται νὰ διαμφισβητήσῃ. Ὁ Ζολᾶς, ἀναμφισβητήτως εἶχε ὅλην τὴν δύναμιν τοῦ Οὐγκώ, ἐν τῇ σαγηνεύσει τοῦ ἀναγνώστου ἐν τῇ καταστρώσει τῶν συλλογισμῶν του, καίτοι ἦσαν οἱ δύο ἀντίθετοι πόλοι.

Ὁ Ζολᾶς ὅμως κατηγορήθη καὶ ἐν Εὐρώπῃ, καὶ ἐν Ἑλλάδι, διὰ μεταφυτεύσεως, ὡς συγγραφεὺς ἀνήθικος, ὡς τοιοῦτος δὲ ἐπολεμήθη φρικωδῶς, ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι, θὰ ἠὔχετό τις ὅμως τὸ ἑκατομμυριοστὸν τῆς ἠθικῆς τῶν ἔργων τοῦ Ζολᾶ, νὰ εἶχον οἱ ἐπικριταί του. Βεβαίως ὁ Ζολᾶς εἰς τὰς περιγραφάς του δὲν εἶνε σεμνότυφος, ὡς παρὰ φύσιν εἶνε οἱ νεώτεροι συγγραφεῖς, δὲν ἦσαν δὲ οἱ ἀρχαῖοι, ἀλλὰ ἀκριβῶς ἐδῶ συνίσταται ἡ πρωτοτυπία τοῦ Ζολᾶ, εἰς τὸ ὅτι διέγνω, ὅτι ἄλλος δέον νὰ

εἶνε ὁ τρόπος τῆς ἠθικοποιήσεως, ὄχι ἡ ψυχρὰ ἠθικολογία, ἡ πάντοτε ἀναφαινομένη εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ κατάπτωσις τῶν ἐθνῶν εἶνε ἀκατάσχετος, καταλιποῦσα δὲ εἰς ἐντελῶς ἀντίθετον ἀποτέλεσμα, ἀλλὰ ἡ διὰ τῆς ὅσον τὸ δυνατὸν τελειοτέρας ἀναπαραστάσεως τῆς κακίας, ἵνα ἐν συμπεράσματι σχηματίσῃ ὁ ἀναγνώστης ἰδέαν τῆς καταστροφῆς, εἰς ἣν ἄγει ἡ κακία· ἦτο ἑπομένως τὸ ἔργον τοῦ Ζολᾶ ἱερὸν καὶ ἅγιον, ἠθικώτερον δὲ βιβλίον ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Ζολᾶ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ.

Διὰ δὲ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἀπώλεσεν ἡ Γαλλία ἕνα τῶν ἰσχυροτέρων αὐτῆς πνευματικῶν παραγόντων, τὸν πρύτανιν τῶν συγγραφέων της, τὸν ἀνδρεῖον σημαιοφόρον τῆς πνευματικῆς αὐτῆς κοσμοκρατορίας, προσέτι δὲ τὸν μεγαλείτερον ἀναμορφωτήν της, διότι τὰ ἔργα τοῦ Ζολᾶ θὰ ἠθικοποιήσωσι τὴν Γαλλίαν. Ἀλλ' ὁ Ζολᾶ εἶχε κατακτήσεις καὶ εἰς ὅλον τὸν Κόσμον, τὴν ἀπώλειαν δὲ τῆς Γαλλίας συμμερίζεται ἅπασα ἡ ἀνθρωπότης, ἡ ἀπώλεια αὐτοῦ θὰ εἶνε ἀλησμόνητος καὶ δυσαναπλήρωτος. Εἴθε δὲ ἡ λύπη ἣν αἰσθάνεται ὁ Κόσμος σύμπας, ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ζολᾶ, νὰ δυνηθῇ νὰ μετριάσῃ τὸ πένθος τῆς κυρίας Ζολᾶ, εἶνε ἄλλως ἀδύνατον ὅσον καὶ ἂν ὑποτεθῇ μεγάλη ἡ ψυχὴ τῆς σεβαστῆς κυρίας, μόνη νὰ φέρῃ τὸ πένθος τῆς ἀπωλείας, τόσον μεγάλου ἀνθρώπου, οἷος ὁ Ζολᾶς.

Γ. Χατζηγιαννάκογλους.

ΠΟΙΚΙΛΑ

— Εἰς τὴν Δανίαν βόες, πρόβατα καὶ χοῖροι, πρὶν σφαγοῦν καὶ ἀφοῦ σφαγοῦν, ὑποβάλλονται εἰς αὐστηρὰν κτηνιατρικὴν ἐξέτασιν. Προτοῦ τὸ σφάγιον ἀποκομισθῇ ἀπὸ το σφαγεῖον, ὁ εἰδικὸς ὑπάλληλος τυπώνει ἐπάνω του μὲ εἰδικὴν σφραγίδα ἂν εἶνε «κρέας α' ἢ β' τάξεως». Αὐτὰ ἐδῶ ἀνήκουν ἀκόμη εἰς τὸν κύκλον τῶν παραμυθιῶν.

— Πουθενὰ δὲν συμβαίνουν σιδηροδρομικὰ δυστυχήματα ὅσα εἰς τὴν Γαλλίαν. Ὑπολογίζεται, ὅτι ἑκάστη ἡμέρα ἔχει καὶ τὸ σιδηροδρομικόν της δυστύχημα. Ἕνας τρόπος νὰ ἐλαττώνῃ κανεὶς τοὺς κινδύνους τῶν συγκρούσεων ἢ ἐκτροχιάσεων εἶνε νὰ ξαπλώνεται κατὰ μῆκος τοῦ καθίσματος τῶν βαγονίων. Ἂν δὲν ὑπάρχουν ἄλλοι ἐννοεῖται. Ἀποφεύγει οὕτω νὰ συντρίβωνται τὰ πόδια.

— Εἰς τὴν γλυπτοθήκην τοῦ Μονάχου, ὅπου ὑπάρχουν τὰ περίφημα ἀνάγλυφα τοῦ ἐν Αἰγίνῃ ναοῦ, συμπληρωμένα ἀπὸ τὸν Θορβάλδσεν, τὸν μέγαν Δανὸν γλύπτην, ἐξετέθησαν ἤδη γύψινοι αἱ κεφαλαί, αἱ ὁποῖαι τελευταῖον ἀνεκαλύφθησαν ὑπὸ τοῦ Φουρτβαΐγκλερ. Τὰ πρωτότυπα ἔχομεν εἰς τὸ ἰδικόν μας μουσεῖον.

— Εἰς τὴν Εὐρώπην κατακρίνεται γενικῶς ἀπὸ τοὺς εἰδήμονας ἡ σπουδή, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ ἔφηβος τῶν Ἀντικυθήρων ἐβουτήχθη εἰς χημικὰ λουτρὰ καὶ ἀπὸ τοῦ χρυσοπρασίνου χρώματος τοῦ μελαχίτου ἔγεινε μαῦρος. Ἡ διαφορὰ τῆς ἀποχρώσεως, εἰς τὰ χαλκᾶ ἔργα δίδει μεγαλειτέραν ἢ μικροτέραν ἀξίαν, ἀναλόγως. Τὸ μαῦρον ἐκτιμᾶται πολὺ ὀλιγώτερον ἢ τὸ πρασινωπόν.

— Μεγάλη συγκίνησις ἐπεκράτησε τελευταῖον εἰς τὸ Γιλδίζ. Ἡ ἀγγλικὴ φυλακὶς «Σκάουτ» ἔχασε μίαν τορπίλλην, ἂν καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ δ' ἐβεβαίωσαν τὰς ἀρχάς, ὅτι ἡ τορπίλλη εἶνε κενή, ὁ Σουλτᾶνος ἐπιμένει δίδων διαταγὰς νὰ εὑρεθῇ ὅπως-ὅπως. Καὶ ἐπειδὴ δὲν εὑρίσκεται, εἶνε φοβερὰ νευρικός.

— Τοῦ συρμοῦ εἶνε τώρα πολὺ μικρὰ παλαιὰ ἀγάλματα τῆς Δρέσδης, «βὲξ-σὰξ» εἰς τὸ τραπέζι μεταξὺ τῶν ἀνθέων, τῶν κρυστάλλων καὶ τῶν ἀσημικῶν. Ἡ ἐντύπωσις εἶνε πολὺ ἁρμονική.

— Συνειθίζονται ἐπίσης εἰς τὰ καπέλλα τῶν κυριῶν, ἀντὶ τῶν συνήθων κερασιῶν ἢ φραουλῶν, . . . πορτοκάλλια καὶ λεμόνια, μὲ μερικὰ πράσινα φύλλα, προσηρμοσμένα εἰς τὸν κλῶνον. Ἄλλο σύμπλεγμα ἀποτελοῦν ἕνα τζαμπὶ σταφυλὶ καὶ ἕνα ἀχλάδι. Κινητὰ ὀπωροπωλεῖα δηλαδή.

— Ὑπάρχει μεγάλη ἰδιωτικὴ ἀλληλογραφία τοῦ Γύζη, ἡ ὁποία πρόκειται νὰ ἐκδοθῇ. Προσεχῶς θ' ἀρχίσῃ ἡ ἐργασία τῆς ἐκλογῆς τῶν ἐπιστολῶν. Τὸ ἔργον θὰ δημοσιευθῇ πιθανώτατα ἑλληνιστὶ καὶ γερμανιστί. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲν ὑπάρχει καλλιτεχνικὸν περιοδικὸν εἰς τὴν Εὐρώπην τὸ ὁποῖον νὰ μὴ δημοσιεύῃ ἄρθρα περὶ Γύζη. Τὸ πολυτελέστερον καὶ ὡραιότερον λόγῳ εἰκόνων, εἶνε τὸ ἄρθρον τοῦ ἰταλικοῦ «Ἐμπόριουμ». Τὸ προσεχὲς ἄρθρον θὰ εἶνε τοῦ ἀγγλικοῦ «Στούδιο».

— Λέγουν, ὅτε ὁ Δελκασσὲ ἐξέφρασε πρὸς τὸν Ἕλληνα πρέσβυν τὴν λύπην του διὰ τὴν γελοιογραφίαν τῆς «Φροῦ-Φροῦ» περὶ τοῦ βασιλέως. Ἀλλὰ δὲν βλέπομέν τι κοινὸν μεταξὺ Δελκασσὲ καὶ «Φροῦ-Φροῦ».

— Ὁ «Κῆρυξ τῆς Νέας Ὑόρκης» εἰς τὰ ἐξ Ἀθηνῶν κοινωνικά του νέα ἀνέφερεν εὐφήμως τὴν εἰς το Ἀκταῖον ἔκθεσιν τῶν Φιλοτέχνων.

—Φαίνεται ἤδη λοιπὸν ὅτι εὑρισκόμεθα, εἰς τὸν αἰῶνα τῶν ὡραίων, τῶν ἐξόχων τὴν μορφὴν καὶ τὴν σωματικὴν διάπλασιν γυναικῶν ; Ἓν ἀγγλικὸν γυναικεῖον περιοδικὸν ὑποστηρίζει, ὅτι ὁ σημερινὸς αἰὼν εἶνε αἰὼν τῆς γυναικείας καλλονῆς. Καμμία χρονικὴ περίοδος τοῦ παρελθόντος —πλὴν τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν χρόνων— δὲν παρουσίασε τοιούτους ἐξαισίους γυναικείους τύπους ὁποίους, παρουσιάζει ἡ σημερινή.

— Εἶνε ὁ ὑπαίθριος βίος ἡ ἐλευθερία, χορηγηθεῖσα εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ ὡραίου φύλου, ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς γυναικὸς ἀπὸ τὰς περιωρισμένας κοινωνικὰς συνθήκας τοῦ παρελθόντος —εἶνε ὅλα ταῦτα τὰ ὁποῖα συνετέλεσαν νὰ διαπλάσσουν τὸ ἁρμονικὸν σῶμα καὶ τὴν γλυκεῖαν μορφὴν τῆς συγχρόνου γυναικός. —Διότι πλὴν τῆς κληρονομικότητος μεγάλως συντείνει εἰς τὴν ἐκφραστικὴν φυσιογνωμίαν καὶ εἰς τὴν σωματικὴν διάπλασιν καὶ ἡ ψυχικὴ διάθεσις καὶ οἱ ὅροι καὶ αἱ συνθῆκαι τῆς ζωῆς.

Ἀπαλλαγεῖσα ἡ σύγχρονος γυνὴ τῶν περιορισμῶν, εἰς τοὺς ὁποίους τὴν εἶχον ὑποβάλλει αἱ κακῶς ἐννοούμεναι συνθῆκαι τῶν παρελθόντων χρόνων, ἀνέκτησεν ὅλην τὴν φυσικὴν ψυχικὴν ἀγαλλίασιν, τὰ δὲ συναισθήματα τὰ εὐχάριστα τὰ γεννηθέντα ἐκ τῆς τοιαύτης ἐλευθερίας ἀπετυπώθησαν ἐπὶ τῆς μορφῆς της καὶ διέπλασαν τὸν σημερινὸν χαρίεντα τύπον. Τὸ ἔργον δὲ τῆς ψυχιαῆς ταύτης διαθέσεως συνεπλήρωσαν αἱ σωματικαὶ ἀσκήσεις καὶ ἐτελειοποίησαν τὴν ἐρασμιότητα τῶν τρόπων καὶ τὴν ἁρμονίαν τὴν σωματικὴν τῶν πολυθελγήτρων τῆς Εὔας ἀπογόνων.

ΜΙΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἕνεκα πολλῶν λόγων ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν τὴν καλλιτεχνικὴν τελειότητα τῆς ἑλληνικῆς φωτογραφικῆς τέχνης, ἡ ὁποία σημειώνη τὰς πρώτας τῶν ἐπιτυχιῶν εἰς Ἑλλην. φωτογραφεῖον τοῦ κ. Κάβρα. Ὑπερβάλλει ὅλα τὰ ἐνταῦθα Εὐρωπαϊκὰ φωτογραφεῖα εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν τέχνην, καὶ εἶνε τοῦτο ἄξιον σημειώσεως. Ἤδη δυνάμεθα νὰ φωτογραφούμεθα καλλιτεχνικῶς καὶ εὐρωπαϊκῶς εἰς Ἕλληνα καλλιτέχνην.